National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L

DSP / DSP
Received/Reçu
FEB 19 1987

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 7 (3303) XXXVI aastakäik | Teisipäeval, 27. jaanuaril 1987 — Tuesday, January 27, 1987 | Üksiknumbri hind 75 centi

Järjekordne skandaal Kanada valitsuses

Opositsiooniparteid nõuavad kuninglikku komisjoni

Transpordiminister André Bissonnette lasti peaminister Mulroney poolt ametist lahti, kui avalikuks tuli, et ta oli segatud Shveitsi relvastus- ja lennundusfirma Oerlikoni poolt ostetud maatüki hinna „üleskruvimise"-afääri, mille tõttu umbes 800.000 dollarit väärt vabriku-krunt müüdi shveitslastele umbes 3 miljoni dollari eest.

„Oerlikon Aerospace" sõlmis hiljuti Kanada valitsusega 600 miljoni dollarilise lepingu Quebec'i provintsis relvavabriku ehitamiseks. Minister Bissonnette ilmselt sai asjast teada ja maatükk, mis müüdi Oerlikonile 20. juunil möödunud aastal, vahetas enne kaks korda omanikku ja selle hind tõusis rohkem kui kolmekordseks.

Oerlikon on nüüd Bissonnette ja tema äripartneri Normand Oullette tsiviil-kohtusse kaevanud, nõudes vähemalt osa raha tagastamist. Nüüd on ka avalikuks tulnud, et ka Bissonnette naine, Anita Laflamme, oli asjasse segatud — Anita olevat saanud 400.000 dollarilise profiidi maatüki müügist. Mitmekordsed müügitehingud toimusid ainult 11 päeva jooksul. Nüüd on asja uurimine antud Kuningliku Rätsapolitsei kätte, pärast seda kui Mulroney oma Quebec'i provintsist pärit ministri vallandas. Kuid opositsiooni-parteid ei ole RCMP-ga rahul, nad nõuavad Kuninglikku Komisjoni, kes oleks täiesti erapooletu — politseivõimud saavat ju oma käsud valitsuselt, mille liikmed on asjasse segatud. Vahepeal tahab Mulroney ise maalt lahkuda ja minna külaskäigule L.- Aafrika nn. „piirimaadesse", neegririikidesse mis praegu Lõuna-Aafrika Vabariigi vastu sissisõda peavad. Mulroney tahab oma silmaga asja üle vaadata ja otsustada, kui palju abi need ühe-parteilised, tihti

(Järg lk. 10)

Ants Kippar surnud!

Neljapäeval, 22. jaanuaril teatas meile EKN'u peasekretär Priit Aruvald, et Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskuse juhataja Rootsis Ants Kippar suri Stockholmis mõne päeva eest südameinfarkti tagajärjel. Lähemad detailid ei ole selle lehe trükki minemisel veel teada, kuid kindel on see, et tema kadumine annab end valusalt tunda. Tema töökohused võtvat esialgu üle abijuhataja Jaak Jüriado.

Eesti Ohvitseride Kogu koosviibimiselt — Kogu esimees kapten August Nõmmik kõnet pidamas. Pildil vasakult: Kogu abiesim. kapten Härm Kore, kapten August Nõmmik, tema poeg pastor kapten Tõnis Nõmmik, esimehe naine ja Tõnise ema pr. Nõmmik.

Foto: T. Säägi

Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas aastavahetuse koosviibimine

Koosviibimine toimus reedel, 16. jaanuaril Tartu College'i kohviku ruumes. Kohale oli ilmunud suurearvuline hulk Kogu liikmeid koos abikaasadega ja külalistega. Seda märkis oma avasõnas ka Härm Kore, tervitades kõiki uue aasta puhul ja avaldades lootust, et Kogu tegevus oleks eeloleval aastal elav. Möödunud suvineväljasõit Aleksander Luik'i tallu kannatas osavõtjate puuduse all mitmete teiste sündmuste kokkulangemise tõttu ja tuleb sel suvel kordamisele. Kohalolev A. Luik kordas oma kutset, mis kviteeriti tänuaplausiga.

Koosviibimisel serveeriti soe õhtusöök koos kõige juurdekuuluvaga. Enne toidu juurde asumist pidas palve õpetaja Tõnis Nõmmik, kes on ka Kogu liige.

Kuna Kanadas on kombeks ajakirjanduses ära tuua tähtsate koosviibimiste toidukava, siis võiks nimetada, et Eesti ohvitseride ja külaliste menüüs oli roheline salat, Viini snitsel, kilu, kaste, aedvili, jäätis, õuna-strudel, kohvi ja küpsised.

Toidu juurde serveeritud veinid olid annetatud kindlustusfirma H. Later & Co. Ltd. poolt. Konjaki ja likööri annetaja oli Aili Sõerd.

Pärast õhtusööki esines Ohvitseride Kogu esimees August Nõmmik lühema kõnega teemal „Tänapäeva probleemid".

Meelelahutuslik osa oli korraldatud Andres Raudsepp'a poolt. Lauldi ühislaule ja löödi tantsu kuni hilisõhtuni.

E.A.

MEESKOORI PIDU

Laupäeval, 14. veebr. 1987 kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis.

EESKAVAS:

Esko Luksepp — bass, *TEM ansambel,* klaveril *Charles Kipper*

Õhtusöök veiniga • Baar ja loterii.

„Valentine" tants V. Gustavsoni orkestri saatel.

Pääsmed @ $25.— eelmüügil ühes laudade reservatsiooniga igal teisipäeva õhtul kella 7.30—9.30 Toronto Eesti Maja kohviku ees ja telefonil 423-2546 õhtuti hiljemalt 10. veebr. 1987.

Baltic Bash for Afghan Aid

toimub laup., 14. veebr.1987 kell 8 õ.
POOLA MAJAS (Polish Cultural Centre)
206 Beverly St.

Pääse $8.00

Orkester „BKO" New Yorgist

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1987. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — Tellige „VABA EESTLAST"!

Tellimiskupong lk. 11

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—. **Kuulutusi võetakse** vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Harjulaste koosviibimiselt Eesti Majas. Heino Kuris kõnet pidamas. Esireas Aleksander ja Maimu Ernesaksad. Foto: T. Säägi

Läti ootab vabadust

Vabaduses elavad lätlased tähistasid kaks kuud tagasi — 18. novembril — pidulike aktustega, jumalateenistustega ja koosviibimistega Läti Vabariigi 68. aastapäeva. Nende sündmuste puhul peetud kõnedest hõõgus samasugust kaotuse valu, muret oma kodumaa tuleviku pärast ja kriitikat passiivse läänemaailma arvel nagu seda juba aastakümneid oleme kuulnud ka Eesti Vabariigi aastapäeva aktustel.

Läti saatus on analoogiline Eesti ja Leedu saatusega. Kõik need riigid tekkisid Esimese maailmasõja järellainetes Vene tsaaririigi varemetel ning kõik need rahvad võitlesid relvaga käes oma iseseisvuse saavutamiseks. Rahuleping venelastega sõlmiti 11. augustil 1920. aastal ning Nõukogude Venemaa loobus kõigist õigustest läti rahvale ja territooriumile. Ühendriigid andsid peatselt oma tunnustuse uuele demokraatlikule vabariigile ning Läti võeti 1921. aastal vastu Rahvasteliidu liikmeks.

1939. aasta augustis sõlmitud kurikuulus Molotov-Ribbentropi pakt pani ka Lätis sündmuste vankri kiirelt veerema ning 1940. aasta juunis saabusid Läti territooriumile suuremad punaarmee üksused. Nendega koos tuli ka Stalini peaprokurör Andrei Võshisnki, kes pani ametisse Moskva nukuvalitsuse. Järgnesid küüditamised, arreteerimised, mõrvamised — kõik sama üksikasjaliselt väljatöötatud mustri järele nagu neid rakendati ka teistes Balti riikides. Pärast lühemaajalist saksa okupatsiooni Teise maailmasõja ajal okupeerisid N. Liidu sõjajõud Läti uuesti ning Moskva rakendas jälle oma kommunistliku rezhiimi, mis on püsinud Lätis seni ajani.

Punane vari on viimaste aastakümnete jooksul langenud raskelt Läti kohale. Venestamisprotsess on võtnud erakorraliselt suured mõõtmed ning välismaailmast kodumaal käinud lätlased mainivad, et Riias ei ilmu enam ühtegi suuremat lätikeelset ajalehte — kõik on venekeelsed. Praegu puuduvad rahvastiku koosseisu kohta Läti territooriumil täpsed andmed, kuid mõningate arvestuste põhjal on seal Venemaalt saabunud rahvaste arv eesotsas venelastega ületamas lätlaste arvu, mille tulemusena läti rahvas jääb omal maal vähemusrahvuseks.

1935. aastal moodustas läti rahvas ligemale 76 prots. läti rahvastiku koosseisust, kuna venelaste arvu arvestati 10, juutide ligemale 5, sakslasi umbes 3 ja poolakaid 2,5 protsendile. Valgevenelaste arv oli rahvastiku üldarvust 1,4 ja ukrainlaste arv ainult 0,1 prots. Praegu on venelaste arv dramaatiliselt kasvanud kuna lätlaste arv on märgatavalt vähenenud. 1979. aastal oli Lätis ainult 1,3 milj. lätlast 1935. aasta 1,4 mil. vastu, kuid samal ajal oli venelaste arv kasvanud 206.000-lt 821.000-le.

Läti on Moskvale samasuguseks koloniaalsüsteemi kuuluvaks kurnamisobjektiks nagu teised Balti riigid ning lätlasi koheldakse ülbe peremehelikkusega. Nii nagu eestlasi, saadeti ka noori lätlasi Tshernobõli jõujaama katastroofi järele sinna elukardetavatele puhastustöödele, mis kutsus esile protestiavaldusi, mis suruti aga külmalt ja julmalt maha. Lätlasi on saadetud ka Afganistani vene uute tsaaride impeeriumi laiendamise huvide eest võitlema, mis on suurendanud veelgi lätlaste viha okupatsioonijõudude vastu.

Venelased kasutavad läti rahva väljaradeerimiseks ja selle uputamiseks Venemaalt sissetoodud venelastega ja teiste rahvusgruppidega üleindustrialiseerimise strateegiat. Põhiline agraarmaa Läti on nüüd muudetud suureks tööstusriigiks, kuhu asutatakse üks uus tööstus teise järele ning kuhu tuuakse uutele töökohtadele Venemaa sisemaalt uusasunikke, kes tulevad meeleldi räpastest ja luitunud Venemaa linnadest läänemaisesse miljöösse — nii palju kui Lätis veel seda pärast 45-aastast vene okupatsiooni on säilinud.

Kuid vabaduses ja Lätis Moskva okupatsiooni all elavad lätlased ei ole kaotanud oma lootust vabaduspäeva saabumisele. Venemaa kommunistlik koloniaalriik ei ole nii tugev ja homogeenne nagu seda väljaspoole lastakse paista. Vabadust ei oota mitte ainult Balti riigid vaid ka Vene impeeriumi lõunapoolsed riigid, nagu seda kinnitavad äsjased Kasahstani sündmused. Ka „õelale impeeriumile" saabub ükskord Mihklipäev, sest nagu ükski puu ei kasva taevasse — nii ei jää ka ükski paljudest rahvastest kokku monteeritud impeerium igaveseks püsima.

K.A.

„Sionist ja USA patrioot"

Selle pealkirja all toob Iisraeli ingliskeelne ajaleht „The Jerusalem Post" ära artikli, mis käsitab USA-s praegu vangis-istuva Jonathan (Jay) Pollardi juhtumit. Pollard mõisteti möödunud aasta juunis Iisraeli-kasuks spioneerimises süüdi, kuid seni ei ole ta karistust kindlaks määratud.

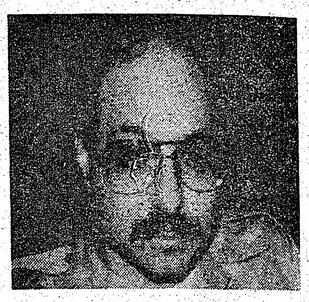

Patrioot Jonathan Pollard (vanglafoto) ja ta naine Anne Henderson-Pollard.

Ka tema naine, Anne Henderson-Pollard, tunnistas end saladokumentide illegaalses peitmises süüdi ja ootab oma karistusmäära. Anne Pollard on praegu kautsjoni vastu väljas ja nüüd on ta andnud sisse avalduse Iisraeli valitsusele, tema enda ja ta mehe sinna välja nõudmiseks. Kuna Jay Pollard on juut ja ka Anne Pollard olevat pool-juuti (ta ema oli juudiusku), siis olevat Iisraeli valitsusel õigus neile mõlemale Iisraeli kodakondsus anda ja neid välja nõuda (või ka välja osta).

Ta tuletab Iisraeli valitsusele meelde, et ta abikaasa Jay Pollard on väga palju Iisraeli valitsuse heaks teinud ja seepärast oleks nad moraalselt kohustatud talle asüüli andma.

Pollard arreteeriti Washingtonis neljapäeval, 21. novembril 1985, kui ta Iisraeli suursaatkonna hoovile sõitis ja seal asüüli nõudis. Saadik aga keeldus teda vastu võtmast ja kui ta saatkonnast lahkus, arreteeriti ta tänaval Föderaalse Juurdlusbüroo (FBI) ametnike poolt. Anne Henderson-Pollard arreteeriti järgmisel päeval. Tema juurest leiti kohvritäis saladokumente, mis Jay Pollard oli oma töökohast (ta töötas tsivilistina USA merejõudude luureosakonnas, luureandmete analüüsi alal) ebaseaduslikult eemaldanud. Anne Pollard väidab, et ta mees oli sionist, kes leidis, et tema kohus on Iisraeli valitsust luureandmetega aidata. USA valitsus olevat varem lubanud andmeid Jeruusalemma valitsusega jagada, mida nad aga siiski ei teinud.

Eriti tähtis olevat olnud side- ja luuresatelliitide kaudu saadud info, mis olevat märkinud Iisraeli-vaenuliste araabia maade sõjajõudude ja merejõudude liikumisi ja mille tundma õppimine olevat Iisraeli kaitsejõududele hädatarvilik, et võimaliku rünnaku korral vastuaktsioone ette võtta. Selleks oli Pollard astunud kontakti Iisraeli Õhujõudude koloneli Aviem Sella'ga, kes töötas Washingtonis lennuväe-atasheena.

Kolonel Sella, kes räägib hästi inglise keelt, olles New Yorgi ülikooli lõpetanud, oli Pollardile ja ta naisele „vahendajaks" Iisraeli valitsuse juures, õigemini Iisraeli luureosakonna-ülema Rafael Eitan'i juures. Samuti oli spiooni-afääri segatud Iisraeli New Yorgi konsulaadi teaduslik nõunik Josef Jagur ja Sella naine Jehudit (Judy). Kogu asja koordineeris Iisraeli suursaatkonna sekretär Irit Erb. Dokumendid viidi Erbi kätte, kes neist fotokoopiad tegi ja siis Pollardile tagasi toimetas. Pollard viis need siis mõned päevad hiljem Merejõudude Luureosakonda tagasi ja keegi ei kahtlustanud midagi.

Kuid Pollard ei olnud väga diskreetne. Ta armastas veidi liiga palju napsi võtta ja kippus tihti kokteil-party'del liiga palju oma suud pruukima, kritiseerides USA poliitikat ja kiites Iisraeli oma. Keegi teatas asjast Föderaalse Juurdlusbüroo meestele ja 18. novembril 1985 kutsusid nad Pollardi ülekuulamisele. Samal õhtul oli Pollardil ja ta naisel ette nähtud väike õhtusöök kolonel Sella ja tema naise Judy'ga. Sest „sionist" Pollard ei teinud oma spioonitööd mitte ainult Iisraeli-armastusest, vaid ta sai asja eest ka kenasti makstud. Sella tõi talle vahetevahel mõned-tuhanded dollarid — ta andis raha üle ühistel õhtusöökidel. Võibolla ta isegi maksis õhtusöögi eest.

Pollard helistas oma naisele kell 7.30 õhtul — ilmselt laskis FBI tal pealtkuulamata telefoni kasutada — ja ütles: „Mine meie sõpradele külla, anna neile kaktus üle ja tervita neid minu poolt." Anne Henderson-Pollard teadis, et sõna „kaktus" tähendas kohvritäit saladokumente, mis nende korteris voodi all asus.

Anne asuski kohe dokumentidega teele, kuid trepist alla minnes märkas ta, et maja oli FBI agentide poolt ümber piirtud. Seepärast jättis ta kohvri maja eeskotta ja astus paljakäsi tänavale. Siis jalutas ta — ilma et teda kinni oleks peetud — lähimasse telefonikioski ja helistas sealt kolonel Avi Sella'le. Ta ütles: „Palun aita Jay'd — tal on suured pahandused." Sella lubas aidata. Kuid ta käskis Annel enne kaks tundi mööda tänavaid ringi jalutada ja alles siis koju tagasi minna. Seda aega kasutas ta ilmselt Washingtonist põgenemiseks, sest Sellal ei olnud diplomaatlikku immuunsust, mis teda arreteerimise eest oleks kaitsnud.

Kuid ilmselt ei olnud FBI-l Pollardi vastu küllalt palju asitõendeid, sest ka tema vabastati ja ta tuli veidi hiljem koju. Ta võttis kontakti Iisraeli suursaatkonnaga ja talle öeldi, et ta peaks üle järgmisel päeval — see tähendab, neljapäeval, sõitma kella

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

Mihhail Gorbatshov ... kahtlemata teinud läänemaa... mas suuri edusamme on... „glasnost'i" (avameelsuse) p... liitika propageerimisega. Rääg... takse, et inimesed võivad nüü... Venemaal vabamalt rääkid... ning ajalehtedes on isegi tava... sel inimesel võimalik nõukogu... välispoliitika kohta avalikult s... na võtta.

Kuid reklaam on reklaam ... tegelikkus on tegelikkus. Kuid... venelased ise oma avameelsus... poliitikasse suhtuvad, seda n... gime hiljuti Montrealis ve... konsulaadihoone põlemisel. N... pea kui naabrid märkasid ve... konsulaadimajast välja imbuv... kahtlast suitsu, helistasid n... tuletõrjele. Pritsimehed ilmus... oma tuletõrjeautodel mõne n... nuti pärast sireenide lõikava... helide saatel kohale, kuid neid... lastud põlevasse majja siss... Selgus, et osa konsulaadi selt... mehi olid ametis tule kustutam... sel aiavoolikutega ja veeämb... tega, kuna teine osa kand... kaste salajaste materjalidega ... dokumentidega kõrvalasuvas... majja, mis kuulus samuti ve... konsulaadile.

Tuletõrjujad vaidlesid ve... konsulaadimeestega 15 minu... enne kui nad pääsesid tuld ku... tutama. Maja põles siiski pool... di maha. Venelased õigustas... oma käitumist rahvusvaheli... reeglitega, mille alusel välisr... kide saatkondi ja konsulaa... tuleb võtta nende territooriu... na, kus ei maksa asukoham... seadused ega elureeglid. ... võib juhtuda, et venelaste käi... mise tulemusena võib terve li... maha põleda, kuna *Moskva*... kuuluvas majas pole võimal... tulekollet õigel ajal likvideerid...

Sündmuse-kohale tulnu... Kanadas tegutsevad vene a... kirjanikud süüdistasid kohe v... lusate sõnadega Montrea... tuletõrjujaid, märkides, et ne... ei olevat oma ülesande kõrgu... ja olevat tundnud rohkem hu... konsulaadi paberite kui tuleku... tutamise vastu.

Venelaste hirm oma dok... mentide pärast oli arusaada... kuna neil on nähtavasti väga s... gesti meeles, mis juhtus Kan... das siis kui Ottawas asuva ve... saatkonna salakirjaametn... Guzenko aastaid tagasi ter... rea tähtsaid N. Liitu kompro... teerivaid dokumente tasku pa... ja Kanada võimude juur... asüüli palus. Vene ajakirjani... ja diplomaatide hirm tuletõrj... jate ees on arusaadav kui võ... arvesse, et Montrealis asuv... Vene konsulaati peetakse ühe... Moskva tähtsamaks spionaaz... tsentrumiks Põhja-Ameerikas...

Kuid kuhu jääb „glasnos... poliitika" kui venelased lasev... enne Montreali linna maha p... leda kui nad tuletõrjujatele o... konsulaadihoone uksed avava...

•

Ühendriikide preside... Reagan nimetas Ühendriiki... uueks saadikuks Moskvas... 57-aastase karjäärdiplomaa... Jack Matlock'i, kes seni on ... nud presidendi nõuandjaks ... Liidu ja Euroopa küsimust... Jack Matlock räägib vabalt ... ne keelt ja teda peetakse pe... initsiaatoriks N. Liidu dip... maatiliste esindajate arvu ... hendamiseks Ühinenud Rahva... te Organisatsioonis ja vene di... lomaatilistes esindustes Ühen... riikides.

et pidamas. Esireas Alek-
Foto: T. Säägi

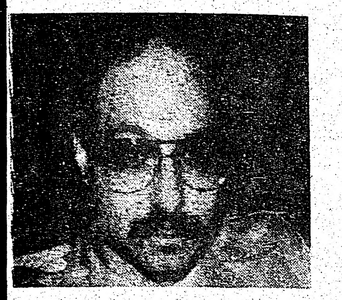

Patrioot Jonathan Pollard (vanglafoto) ja ta naine Anne Henderson-Pollard.

ka kenasti makstud. Sella tõi talle vahetevahel mõned-tuhanded dollarid — ta andis raha üle ühistel õhtusöökidel. Võibolla ta isegi maksis õhtusöögi eest.

Pollard helistas oma naisele kell 7.30 õhtul — ilmselt laskis FBI tal pealtkuulamata telefoni kasutada — ja ütles: ,,Mine meie sõpradele külla, anna neile kaktus üle ja tervita neid minu poolt.'' Anne Henderson-Pollard teadis, et sõna ,,kaktus'' tähendas kohvritäit saladokumente, mis nende korteris voodi all asus.

Anne asuski kohe dokumentidega teele, kuid trepist alla minnes märkas ta, et maja oli FBI agentide poolt ümber piirtud. Seepärast jättis ta kohvri maja eeskotta ja astus paljakäsi tänavale. Siis alutas ta — ilma et teda kinni oleks peetud — lähimasse telefonikioski ja helistas sealt kolonel Avi Sella'le. Ta ütles: ,,Palun aita Jay'd — tal on suured pahandused.'' Sella lubas aidata. Kuid ta käskis Annel enne kaks tundi mööda tänavaid ringi jalutada ja alles siis koju tagasi minna. Seda aega kasutas ta ilmselt Washingtonist põgenemiseks, sest Sellal ei olnud diplomaatlikku immuunsust, mis teda arreteerimise eest oleks kaitsnud.

Kuid ilmselt ei olnud FBI-l Pollardi vastu küllalt palju asitõendeid, sest ka tema vabastati ja ta tuli veidi hiljem koju. Ta võttis kontakti Iisraeli suursaatkonnaga ja talle öeldi, et ta peaks üle järgmisel päeval — see tähendab, neljapäeval, sõitma kella

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

Mihhail Gorbatshov on kahtlemata teinud läänemaailmas suuri edusamme oma ,,glasnost'i'' (avameelsuse) poliitika propageerimisega. Räägitakse, et inimesed võivad nüüd Venemaal vabamalt rääkida ning ajalehtedes on isegi tavalisel inimesel võimalik nõukogude välispoliitika kohta avalikult sõna võtta.

Kuid reklaam on reklaam ja tegelikkus on tegelikkus. Kuidas venelased ise oma avameelsuse-poliitikasse suhtuvad, seda nägime hiljuti Montrealis vene konsulaadihoone põlemisel. Niipea kui naabrid märkasid vene konsulaadimajast välja imbuvat kahtlast suitsu, helistasid nad tuletõrjele. Pritsimehed ilmusid oma tuletõrjeautodel mõne minuti pärast sireenide lõikavate helide saatel kohale, kuid neid ei lastud põlevasse majja sisse. Selgus, et osa konsulaadi seltsimehi olid ametis tule kustutamisel aiavoolikutega ja veeämbritega, kuna teine osa kandis kaste salajaste materjalidega ja dokumentidega kõrvalasuvasse majja, mis kuulus samuti vene konsulaadile.

Tuletõrjujad vaidlesid vene konsulaadimeestega 15 minutit enne kui nad pääsesid tuld kustutama. Maja põles siiski pooleldi maha. Venelased õigustasid oma käitumist rahvusvaheliste reeglitega, mille alusel välisriikide saatkondi ja konsulaate tuleb võtta nende territooriumina, kus ei maksa asukohamaa seadused ega elureeglid. Nii võib juhtuda, et venelaste käitumise tulemusena võib terve linn maha põleda, kuna Moskvale kuuluvas majas pole võimalik tulekollet õigel ajal likvideerida.

Sündmuse-kohale tulnud Kanadas tegutsevad vene ajakirjanikud süüdistasid kohe valusate sõnadega Montreali tuletõrjujaid, märkides, et need ei olevat oma ülesande kõrgusel ja olevat tundnud rohkem huvi konsulaadi paberite kui tulekustutamise vastu.

Venelaste hirm oma dokumentide pärast oli arusaadav, kuna neil on nähtavasti väga selgesti meeles, mis juhtus Kanadas siis kui Ottawas asuva vene saatkonna salakirjaametnik Guzenko aastaid tagasi terve rea tähtsaid N. Liitu kompromiteerivaid dokumente tasku pani ja Kanada võimude juures asüüli palus. Vene ajakirjanike ja diplomaatide hirm tuletõrjujate ees on arusaadav kui võtta arvesse, et Montrealis asuvat Vene konsulaati peetakse üheks Moskva tähtsamaks spionaazhitsentrumiks Põhja-Ameerikas.

Kuid kuhu jääb ,,glasnosti-poliitika'' kui venelased lasevad enne Montreali linna maha põleda kui nad tuletõrjujatele oma konsulaadihoone uksed avavad?

o

Ühendriikide president Reagan nimetas Ühendriikide uueks saadikuks Moskvasse 57-aastase karjäärdiplomaadi Jack Matlock'i, kes seni on olnud presidendi nõuandjaks N. Liidu ja Euroopa küsimustes. Jack Matlock räägib vabalt vene keelt ja teda peetakse peainitsiaatoriks N. Liidu diplomaatiliste esindajate arvu vähendamiseks Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja vene diplomaatilistes esindustes Ühendriikides.

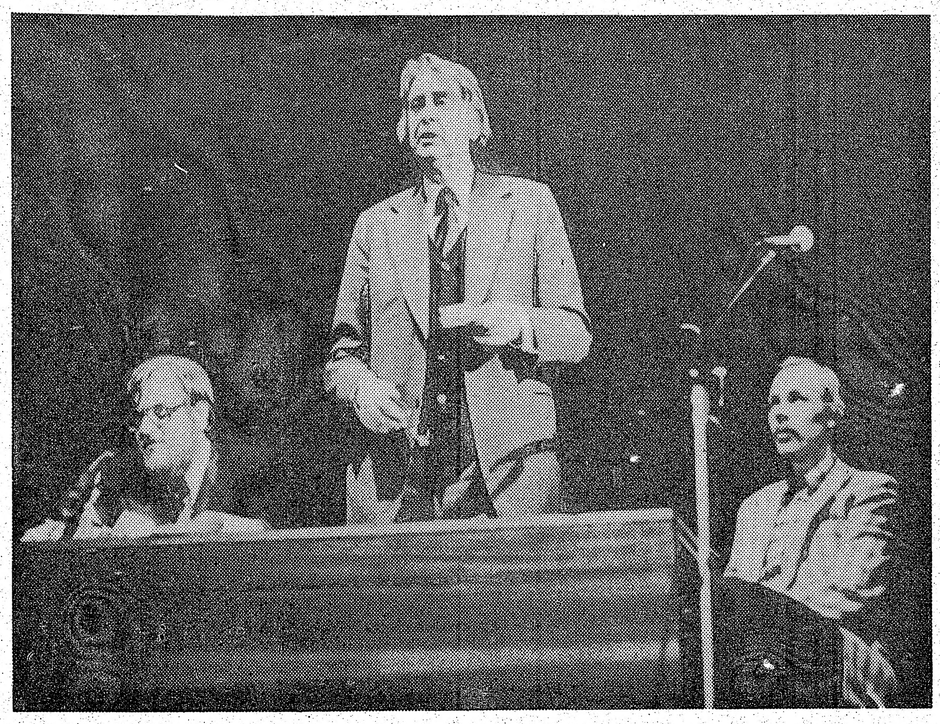

Foto A. Vahtra kogust

Keskel ,,Vanemuise'' hiljuti surnud kunstiline juht Kaarel Ird.

Nõukogude ,,uue avameelsuse'' irooniat

Lööge lahti 1987. aasta Sirbi ja Vasara esimene number.

Leheküljelt nr. 5 leiate Vanemuise peanäitejuhi Ago — Endrik Kerge mõtteavalduse:

,,Hea tunde teeb see, et Vanemuine sai möödunud aastaga jälle n.ö. jalad alla ...''

ja leheküljelt nr. 2:

,,Nõukogudemaa kultuurielu on tabanud valus kaotus. Raske haiguse tagajärjel lahkus 25. detsembril meie hulgast tuntud ühiskonnategelane-kommunist ... Vanemuise kunstiline juht ... Kaarel Ird.

Nii nad ise anekdoote loovad.

A.V.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

Jack Matlock, kes oli 1974. aastast kuni 1978. aastani saatkonnanõunik Ühendriikide saatkonnas Moskvas, on balti rahvastele eriti tuntud, kuna ta võttis osa möödunud septembris Riia lähedal Jurmalas peetud vene ja ameerika teadlaste, diplomaatide ja erialadel tegutsevate vaimuinimeste eraviisiliselt konverentsist, kus ta esines terava sõnavõtuga ja astus välja Balti riikide kaitseks.

16. septembril 1968 ilmunud ,,New York Times'i'' andmetel kinnitas Matlock konverentsist osa võtvatele venelastele ja läti kommunistidele, et Moskva annekteeris 1940.aastal Balti riigid vastu balti rahvaste tahtmist. Sellest on ka tingitud, et Ühendriikide valitsus ei tunnusta Eesti, Läti ja Leedu kuulumist N. Liidu territooriumi külge.

Ajalehe kohasilt mainis Matlock oma venekeelses kõnes, et kommunistlik ideoloogia on peamiseks pinevuse põhjustajaks Ühendriikide ja N. Liidu vahel.

Jääb ainult oodata, milliste kommentaaridega venelased Matlocki nimetamise vastu võtavad — kuí nad ta üldse aktsepteerivad.

AMI

Lugejakiri

,,Vaba Eestlase'' 27. novembri numbris avaldatud lugejakiri Wilhelm Palo sulest esitab mõtteid, mis nõuavad kommentaare. Selles kirjas härra Palo ei ole rahul sellega, et Ameerika liitlased ei toeta Ühendriikide valitsust kui see võitleb terroristidega.

Sellised mõtted võivad tõesti esile kerkida kui lugeda ainult Ameerika ajalehti ja vaadata Ameerika TV-d. Kahjuks ei ole maailma poliitika nii lihtne ja enamustel poliitilistel sündmustel on põhjused, mis ei ole värsked ega kõigil hästi meeles, eriti kui kohalik ajakirjandus ei taha neist kirjutada.

Kui jälgida Ameerika välispoliitikat Teise maailmasõja algusest praeguse ajani, siis ei ole imestada, et ameeriklased leiavad end peaaegu üksinda, välja arvatud Margaret Thatcheri toetus.

Ühendriigid astusid Teise maailmasõtta nende oma jutu järgi, ,,et kaitsta vabadust ja kõrvaldada Hitleri hädaoht.'' Ameerika abiga saadi Hitlerist lahti küll, kuid Jalta kokkuleppega müüdi samal ajal maha enamus Euroopast Nõukogude Liidule ja hiljem Helsingi kokkuleppega kiideti heaks venelaste vallutused. Peamised kommunistide vastased riigid: Poola, Ungari, Rumeenia, Balti riigid ja Soome on nüüd venelaste orjuses või nende mõju all. Prantsusmaa, Itaalia, Holland jne. vabastati, kuid need pole kunagi olnud kellegi truud liitlased. Saksamaa on poolitatud ja sellisena on üsna võimetu midagi ette võtma.

Igal pool, kus ameeriklased on hiljuti kommunistide vastu võidelnud — kas Koreas, Vietnamis, Laoses või Kambodzhas — on need riigid kas osaliselt või täielikult lõpuks punaste valitsuse alla jäänud. Teisest maailmasõjast saadik ei ole ameeriklased võitnud ühtegi sõda, kui me ei arvesta Granada okupeerimist.

Juutide mõju Ameerika Kongressis ja ajakirjanduses on nii suur, et on raske ütelda kas Iisrael on Ühendriikide satelliit või vastupidi.

Enamus terrorismi on ühenduses Iisraeli ja Palestiina probleemidega. Nii kaua kui Iisraeli riik okupeerib araablaste maid ja ajab päriselanikke välja oma kodudest ja ehitab juutide asulaid Jordani okupeeritud läänekaldale (West Bank), ei ole ette näha, et araablased kunagi aktsepteerivad Iisraeli okupatsiooni.

Ühendriigid garanteerivad Iisraeli piire ja toetavad teda sõjamaterjaliga ja rahaliselt. Selline Ameerika välispoliitika on araablastele sama kui punane rätik pullile. Ei maksa unustada, et Iisraeli soosimine ameeriklaste poolt tuli enne ja peale selle tuli araablaste PLO ja terrorism, mitte vastupidi. Vanasti olid Araabia riigid omavahel tülis, nüüd on see Iisraeli probleem ühendanud nad selle riigi vastu.

Võitlus terrorismi vastu on ilus mõte, kuid ameeriklased ei ole valmis terrorismi põhjust kõrvaldama ja ei ole selles erapooletud. Nad tahavad alla suruda vaenlaste terrorismi, kuid omal poolel on see lubatud. Araabia külade ja Liibüa pommitamine moodsate sõjalennukitega on sama terrorism kui bussi alla pommi panemine Jeruusalemmas või Katjusha raketi saatmine põhja-Iisraeli. Otsitakse terroriste Süüriast, Iraanist ja Liibüast, kuid keegi ei julge sõrmega näidata Moskvale, kust tuleb neile kõigile varustust ja inspiratsiooni. Venelased kasutavad Iisraeli ja Ameerika poolt tekitatud olukorda Araabia maades, kus on palju inimesi valmis end ohverdama, et Palestiinat sionistlikust Iisraelist vabastada.

Samal ajal kui kutsutakse terroristide vastu võitlema, antakse venelastele laenu ja müüakse nisu. Kanada välisminister Joe Clark on mures, et võibolla venelastele ei meeldi, et viis ärahüpanud punaarmeelast Afganistanist toodi Kanadasse. Võibolla samal põhjusel ei tugevdata ka Kanada sõjaväge, järsku ei meeldi venelastele (!).

Ühendriikides ega Kanadas ei ole poliitilist julgust tugevat seisukohta võtta kommunistide suhtes. Mõned juutide grupid ajavad veel taga viimase sõja vaimusid. Kui president Reagan katsus midagi ,,alt hõlma'' teha, et Afganistani vabadusvõitlejaid ja ,,contrasid'' aidata, on nüüd Washingtoni poliitikud kui hundikari ta kallal, nagu oleks ta riigi huvide vastu tegutsenud.

On isegi riskantne olla lähedal Ameerika poliitikale. Mäletame hästi, mis juhtus nende vietnamlastega, kes töötasid koos ameeriklastega. Iraani shahh ja Marcos

,,Sionist ja USA

(Algus lk. 2)

kümne aegu suursaatkonna ette ja otse avatud väravast sisse. Teda oodatakse ja ta saab kaitset, öeldi talle. Ning siis ta tegigi nii.

Ilmselt ta ei märganud, et teda jälitati pooletosina FBI auto poolt. Kui ta väravast sisse sõitis, ütlesid talle väravavalvurid: ,,Teretulemast koju! Nüüd on kõik allright!''

Kuid paari sekundi pärast oli terve saatkonnahoone FBI agentide poolt ümber piiratud, kes Pollardit nõudsid. Jay ja Anne istusid autos saatkonnahoone õuel — majasse neid siiski sisse ei lastud. Nii möödus 10—15 minutit.

Siis tuli välja Iisraeli julgestusohvitser ja käskis neil lahkuda. Anne Pollard kordas ta sõnu ,,Jerusalem Post'i'' reporterile: ,,Get out! You have to leave! (Käige minema — teil tuleb lahkuda)''. Jay hakkas protesteerima, öeldes et nad mõlemad on juudid ja neil on õigus Iisraeli põhiseaduse järgi suursaatkonnas asüüli paluda. Kuid see ei aidanud — nad käsutati minema. Ning nii nagu nad väravast välja sõitsid, peeti nende auto kinni ja Jay Pollard arreteeriti. Annel lasti siiski minna, kuid ta arreteeriti järgmisel päeval.

Mõlemad tunnistasid end kohtus süüdi, sest Anne juurest leiti kohvritäis dokumente, millest tal ei olnud õnnestunud lahti saada. Vahepeal aga olid Erb, Jagur ja mõlemad Sellad maalt lahkunud. Nüüd nõuab Anne Henderson-Pollard õigust ja tahab Iisraeli käest abi, enne kui tema ja ta abikaasa pikemaks ajaks vangi mõistetakse. Kuid on arvata, et Iisraeli valitsus asjast oma käed puhtaks peseb. Rafael Eitan on kohalt tagandatud ja Iisraeli valitsus on avalikult deklareerinud, et nemad ei ole kunagi USA vastu spioneerimist heaks kiitnud.

N. Liit ei otsi õli Läänemeres

Tassi teatel on N. Liit loobunud õlipuurimisest Leedu rannikul, mis oli planeeritud.

Teates motiveeritakse loobumist ,,äärmiselt tundliku loodusega'' selles rannikulõigus ja leedu haritlaste protestidega kavatsetava keskkonnarüvetuse vastu.

Loobumine tõenäoliselt on seoses õlihindade suure langusega, mis muudab õliplatvormid ebatasuvaks.

EPL

Filipiinidest olid võimul Ameerika abiga, kuid visati prügimäele kui olukorrad muutusid.

Ühendriigid on küll ainukene riik, mis seisab vastu maailma domineerimisele bolshevikkude poolt, kuid nad ei seisaks praegu üksi kui nad oleks oma poliitikat targemalt ajanud, juba 40 aastat tagasi. Eestlased ei tohiks seda unustada, et praegune jõudude vahekord, kus Nõukogude Liit on ,,superpower'' ja terroristide toetaja, saavutati Ameerika abiga.

Eurooplased vaatavad praegusele olukorrale nii, et ameeriklased on omale selle supi keetnud ja las nad ise selle ka söövad.

K. PÕHJAKAS
Lethbridge, Alberta

Uudiseid Kanada kaitsejõududest

Minister Beatty teatab arenguplaanidest

Meie toimetusele saadetud Kanada Kaitseministeeriumi Bülletääni kohaselt toimusid möödunud aasta jooksul Kaitsejõududes mitmed muutused. Teeme nendest allpool lühikokkuvõtte.

1) kõige silmatorkavam muudatus oli uute vormide välja andmine. Maavägi jäi roheliseks, Õhuvägi muutus taas taevasiniseks, kuna Merejõud läksid mustaks. Auastmetunnustused jäid vana viisi, ainult et maaväe väljaskäimiskuubedele tekkisid käetriipude juurde veel õlakud. Samuti said maaväed uued, liivavärvilised suvevormid. Kõik „elemendid" (hii nimetatakse eriväeliike, kuna üldnimetus on „Canadian Forces) ei ole uusi vorme veel kätte saanud. Vahetuse üle on kõige rõõmsamad meremehed, kes seni otse keeldusid rohelistes „jahimehevormides" laevalt välissadamais maale minemast — parema meelega läksid nad sinistes „tunkedes" või tööriides. Samuti ei tahtnud laevakaptenid end „koloneliks" tituleerida lasta. Nüüd said nad oma kaptenitiitlid tagasi. Kuid merekapteni ja maakoloneli auastmetunnused jäävad samaks.

2) Kanada Kaitsejõud said (osalt) uued käsirelvad. Senist FN (C1 ja C2) poolautomaat-püssi kaliiber 7,62 mm asendab nüüd „C7" püss ja „C8" karabiiner — need on sarnased USA M16 automaatpüssile, kuigi neid toodetakse Kanadas. (IVI Inc. Valcartier, Que). Kaliiber on sama mis USA-l (ja nüüd ka teistel NATO riikidel) — 5.56 mm ehk 0,223 tolli. Kergekuulipildujaks jääb „C9", Belgias FN vabrikute poolt toodetud „Minimi" samas kaliibris. Belglased olevat juba üle poole tellitud 6.500-st kuulipildujast Kanada sõjajõududele üle andnud.

3) Õhutõrje alal kuulutati miljard dollarit madalrünnakute tõrjeks. Selleks osteti Shveitsist Oerlikon'i käest kiirlaskekahureid, mida tõhustavad Kanadas Litton'i poolt toodetud tõrjeraketid. Süsteem peab töötama igasuguse ilmaga ja seda rakendatakse esmajoones Lääne-Saksamaal asuvate Kanada sõjaliste baaside kaitseks Lahr'is ja Bad Sölingenis. Kuid neid pidavat jatkuma ka sõjaväebaasidele Kanadas.

Õhutõrje-riistad on juba ära tellitud ja neid loodetakse aastal 1988 kätte saama hakata. Aastaks 1991 peaksid need kõik valmis olema.

4) Õhujõud tugevnesid 1986. a. jooksul kõvasti. Euroopas-asuvale NATO kaitsejõudude juurde kuuluvale Kanada õhukontingendile lisati kaks eskadrilli C18-tüüpi hävituslennukeid. Ka on seal veel üks eskadrill vanu CV-104 „Starfighter" tüüpi hävituslennukeid. Igas eskadrillis on 12 kuni 20 lennukit.

Knada mannermaal asub üks moodsate hävituslennukite eskadrill (425.) Bagotvilles Quebeci provintsis — kaks lennukid sealt baasist ajasid alles detsembri lõpus kaks Nõukogude pommilennukit, mis Kanada õhuruumi rikkusid, merele tagasi.

Samuti on Põhja-Kanada kaitseks paigaldatud C18-tüüpi lennukeid Frobisher Bay piirkonda Kanada edelaosas. Neid täiendavad pikamaa luurelennukid „Aurora" tüüpist. Alles oktoobrikuus tegid kaks neist — teine teisest Kanada servast — pikamaa-patrulli-luuret Põhja-Kanada jääväljade kohal, kattes Yukoni territooriumit, Mackenzie jõe suud, DEW liini lähiseid ja naftavälju Norman Wells'i ligidal.

5) Merejõud on moderniseerimisel projekti „Trump" (Tribal Class Update Modernization Project) abil, millega alustati 9. mail ja mis peab moderniseerima neli Kanada mereväe nn. „suguharude" (Tribal) klassi destroierit. Nendeks on Tema Majesteedi laevad „Algonquin", „Athabaskan", „Huron" ja „Iroquois", kõik ilmselt nimetatud indiaanlaste-suguharude järgi. Laevad moderniseeritakse eriti õhutõrjesüsteemide uuendamise abil — iga destroier saab uue õhutõrje-raketi süsteemi, uue radari-süsteemi ja uued masinad. Samuti saab iga laev ühe või rohkem koptereid, mis aitavad neid allveelaevade vastu võitlemisel.

Kavatsetakse asendada praeguseksisteerivad kolm allveelaeva vähemasti nelja uue vastu. Praeguste nimed on „Odjibwa", „Okanagan" ja „Onondaga". Kuid allveelaevade arv võib kuni 12-le tõusta. Siiski ei kavatseta aatomijõul töötvaid allveelaevu muretseda, vaid jäädakse „diisel-paatide" juurde.

Esimesed uued allveelaevad loodetakse valmis olevat 1995. aastaks.

6) Kanada Kaitsejõud Euroopas jätkasid oma treeningut 1986. aasta jooksul. Praegu asuvad seal alaliselt 4. Kanada mehhaniseeritud brigaadi — grupp (4 CMBG) ja 1. Õhujõududegrupp (1 CAG). 1986. a. jooksul lisati nende tugevusele 1220 isikut, tõstes meeskonna üldarvu Euroopas 7.160-nele isikule. Võeti osa mitmetest manöövritest.

„EXERCISE ANCHOR EXPRESS" Põhja-Norras, möödunud aasta veebruaris-märtsis, rakendas manöövritel vähemalt 1000 kanadalast, nii maa- kui õhujõududest. Peale Kanada sõjaväelaste osalesid veel Lääne-Saksa, Itaalia, Luksemburgi, Hollandi, Norra ja Suur-Britannia sõjajõud.

Kanada üksuste hulgas olid Kuningliku Kanada Rügemendi (RCR) esimene pataljon Londonist Ontarios, siis veel 5. Kerge Kahurväe Rügement Valcartier'ist Quebec'i provintsist ja 427. Taktiline Helikopterite Eskadrill (Squadron) Petawawa'st Ontarios. Neile lisaks oli 434. Taktikaline Hävituslennukite Eskadrill Chatham'ist New Brunswick'i provintsis CF-5 tüüpi maajõudude-toetuslennukitega ja 437. Õhustankimise Eskadrill, Boeing 707 tüüpi tankimislennukitega.

Möödunud suvel toimus ka „EXERCISE BRAVE LION", millest võttis osa 5200 Kanada sõjaväelast. Need olid Kanada-Norra ühismanöövrid, mis jällegi toimusid Põhja-Norras ja millest võttis osa terve Kanada 5. Brigaadigrupp Kanada mannermaalt ning Kiire Toetuse Eskadrillid Kanada õhujõududest, et harjutada Põhja-Norra kiirkaitset. 5. Brigaadigrupi üksused on enamasti majutatud Valcartier'is Quebec'is (prantsuskeelt rääkivad) ja Gagetown'is, New Brunswick'is (ingliskeelt rääkivad).

Kiire Toetuse Eskadrillid on 434. Eskadrill Chatham'ist New Brunswickis ja 433. Eskadrill Külmjärvelt (Cold Lake) Alberta provintsis. Nad kasutavad praegu C-105 tüüpi hävitus- ja toetuslennukeid, kuid varsti asendatakse ka need C18 tüüpi uute hävituslennukitega.

„Vahva lõvi (BRAVE LION)" manöövrid kasutasid ka Boeing 707 tüüpi transportlennukeid, CC130 „Hercules" tüüpi transporte ja isegi tsiviil-transportfirma „Air Canada" lennukeid.

Põhja-Norrasse viidi kohale 2700 „raskevarustuse" ühikut — kahurit, transportautot, soomusautot ja tanki. Muidugi ei läinud need sinna kõik ainult lennuteel, vaid selleks kasutati ka moodsaid „konteiner"-transportlaevu.

See manööver, milles osalesid nii mere-õhu- kui maaväe-elemendid, oli suurim sellelaadiline Kanada sõjajõudude „sõjamäng" pärast II maailmasõda.

7) Sõjaline väljaõpe Kanadas on kõrgel tasemel. *1986. aasta jooksul* treenisid oma üksusi siin Austraalia, Jaapan, Suur-Britannia ja Ühendriigid koostöös Kanada Kaitsejõududega. Need välisriigid tõid kohale vähemasti 50 sõjalaeva, 250 lennumasinat ja rohkem kui 50.000 sõjaväelast. Peale Kanada territooriumi ulatusid need harjutused isegi Kaliforniasse ja Havaii saartele (Operatsioon Rimpac). See toimus juunis 1986.

„Operatsioon Punanina" (NEZ ROUGE) toimus veebruaris ja sellest võttis osa 3800 sõjaväelast 5. Brigaadigrupist 1000 sõiduki, 18. kopteri ja 30 CF5 tüüpi toetuslennukiga. Manöövrid toimusid Põhja-Quebec'i piirkonnas ja olid eelharjutuseks Norra operatsioonile.

„Operatsioon Wilhelm Tell" toimus oktoobrikuus Kanada Õhujõudude Baasis Bagotville's. Seal võisteldi rakettide ja 20 mm kahuritega täpsuslaskmises — lennukite pealt maamärkide pihta. USA saatis kohale oma parimad, kuid Kanada lendurid võitsid. Kanadalased kasutasid oma uusi CF18 lennukeid, USA kuus eskadrilli veidi vanemaid F-15 hävituslennukeid. Üldistes lennuharjutustes tuli üks neist esimeseks, Kanada eskadrill teiseks ja ülejäänud USA eskadrillid jagasid viimaseid kohti. Üks osa „Wilhelm'i" või „William'i" harjutusest näeb ette 12 vaenuliku lennuki laiali ajamist ja nende segamist 4 omapoolse võitluslennuki poolt, just siis kui need su baasi provivad rünnata. Kanadalased tegid seda edukalt — eriti head olid nende „groundcrew" — lennuväljameskonnad.

8) Naiste värbamine Kanada Kaitsejõududesse on pikkade sammudega edasi arenenud; aastal

(Järg lk. 5)

Liikuvate Jõudude (Mobile Force) komandör kindral-leitnant James Fox jutleb kapral Jeffrey Pitblado'ga Kuninglikust Kanada Rügemendist „Grizzly" soomusauto kuulipildujatornis Bordeni Kaitsejõudude Baasis toimuvatel manöövritel.

Kapral Leslie Ratcliffe, sõidukitehnik 25. (Toronto) Varustuspataljonist korraldab kraavijooksnud sõiduki teele tegasi tõmbamist Bordenis toimunud manöövritel.

Nr. 7

Modell Heidi Later, meie tunt
tütar, Toronto Rahvusvahelise
näitus, mis rohkem kui nädal
oli, lõppes möödunud pühapäe

Üleskutse Lä

Lääneranniku Eesti Päevad
ajal tegutseb Hotel Vancouveri
eesti pood „Maarahva kauplus"
kuhu on tarvis kaupa nagu ehteid
käsitöid, raamatuid, heliplaate
suveniire jne. Müügist huvitatu
palume astuda kontakti poe ko
raldajaga: Mai Veemees, 971
155A Street, Surrey, B.C., V3
7G7, tel.(604) 589-5725 v
Krista Tanner, 2071 Hyann
Drive, North Vancouver, B.C
V7H 2E5, tel.(604) 929-4132.

Käsitöönäitus „Veimevakk
vajab tekstiil-, puu-, keraamika
ja nahkesemeid. Kõik, kel o
kodus olemas selliseid eestipär
seid või siis uutlaadse kujundus
ga käsitöid, võtke ühendus: Viln
Rannaoja, 8411 Dorval Roa
Richmond, B.C. V7C 3Y1, te
(604) 277-2705.

Moenäitusel tuleb esitamise
moeloomingut nii rahvuslikel m
tiivel kui ka moodsat uusloomi
gut. Rõivad võivad sobida peol
ballile, randa, büroosse, spordi
jne. Kutsume üles kõiki moelo
jaid esitama oma loomingu
Lähem informatsioon: Ellen v
Linda Kallas, 10874 Orio
Drive, Surrey, B.C. V3A 5A
tel.(604) 581-0868; Hel
Karuks, 14840 119 Place N.E
Kirkland, WA, 98033, tel.(20
488-9502; Aara Kubbo, 138
S.W. Hargis Road, Beaverto
OR, 97005, tel.(503) 644-027
Asta Auksmann c/o Eesti Nai
klubi, 1306 W. 24th Street, L
Angeles, CA, 90007.

Kunstinäitusel toimub meie t
durite saavutuste esitamine ja
vitamine. Ülevaate saamiseks v
japanekute hulgast ja iseloomu
oleks vajalik meie kunstnikkon
varane eelregistreerimine ko
andmestikuga esitatava materj
mõõdustikust ja ainestikust (õ
graafika, akvarell, skulptuur jn

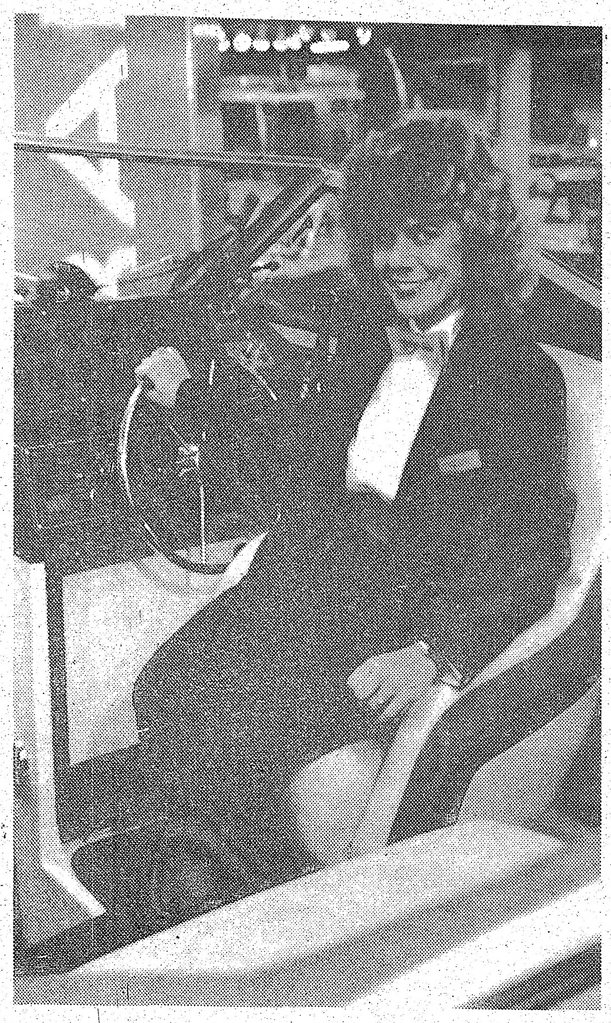

Modell Heidi Later, meie tuntud ,,majandusmehe'' Hugo Later'i tütar, Toronto Rahvusvahelise Paadinäituse juures giidina. Paadinäitus, mis rohkem kui nädal aega Toronto näituseväljakul lahti oli, lõppes möödunud pühapäeval. Foto: Tommy Tomson

Eesti rahvustoitude valmistamise kursus

Maakondliku Esinduskogu uus üritus Torontos

Vaevu on lõppenud Maakondliku Esinduskogu reisu organiseerimine eeloleval suvel Vancouveris toimuvaile Lääneranniku Eesti Päevadele kui juba teatatakse maakondade uuest algatusest. Esinduskogu juhatuse abiesimehe Salme Vesi eestvedamisel on pikemat aega sondeeritud pinda rahvusliku kokakunsti propageerimiseks.

Nii mõnelegi võib see tunduda ülearusena, sest isegi rahvuslikult leiges perekonnas süüakse jämedat rukkileiba, soolaheeringat, hapukapsast ning peolaualt ei puudu pea kunagi suitsuangerjat, ja rosolje. Oleme isegi sellega harjunud, et ka teised rahvad söövad ,,meie toite''.

Eesti rahvustoitude valik on aga kaugelt mitmekesisem kui eelpoolnimetatud juhuslikult valitud populaarsed toidud. Nende valmistamisviisid ja nimed on vajunud unustusehõlma. Noorem põlvkond ei ole neist kuulnudki. Ka vanem generatsioon ei saa uhkeldada oma teadmistega selles osas. Nagu meie keelemurre nii ka toiduvalmistamise viisid varieerusid maakonnast maakonda, isegi kihelkonnast kihelkonda. Võrdle seda meie rahvarõivastega.

Maakondlik Esinduskogu on kõikide maakondade liit. Maakondlike organisatsioonide sihiks on eesti kodukultuuri säilitamine võõrsil, kaasaarvatud eesti rahvustoidud. Sellepärast on loomulik, et maakondade uus üritus on eesti rahvustoitude valmistamise kursus.

See kursus on avatud kõigile: noortele, kes alles õpivad toiduvalmistamist kui ka neile, kes aastaid tegelnud köögitööga. Tänapäeval peetakse loomulikuks, et mehe koht ei ole mitte ainult autogaraazhis, vaid on ka köögis pliidi juures. Eesti mees peaks oskama valmistada eesti rahvustoite.

Kursuse lektoriks on palutud hästituntud kodundusteadlane Hilja Jukkum, kes on avaldanud artikleid toitlustamisküsimuste üle, pidanud loenguid sellel alal ja praktiliselt toitlustanud aastaid Kotkajärve laagriperesid, olgu need siis gaidid, skaudid või metsaülikool.

Nagu Hilja Jukkum räägib, toimub kursuse avaloeng pühapäeval 8. veebruaril kell 3 p.l. Toronto Eesti Majas. Esimesel loengul käsitatakse eesti toitude arengut läbi aegade. Lektor näitab, kuidas meie toidusedel on mõjutatud teiste rahvaste poolt igast ilmakaarest. Ühtlasi on põhjus meenutada asjaolu, et esimene eestikeelne kokaraamat ilmus rohkem kui 200 aastat tagasi. See ei olnud siiski mitte eesti autori poolt kirjutatud, vaid oli tõlge alam-saksa keele kaudu rootsi keelest.

Avaloengule järgneksid neli lühiloengut koos praktilise osaga Toronto Eesti Ev. Luteriusu Kolmainu Koguduse ruumes, kus on olemas korralik köök. Need loengud võiksid toimuda iga teine nädal. Teemad oleksid: leib ja leivakõrvane, toidukalender, toidud teraviljasaadustest, korralised toidud, vanemad toidukombed, lihatoidud, toidud kaunviljadest, seenetoidud, toidud marjadest, toidud piimast ja piimasaadustest.

Hilja Jukkum ütleb, et osavõtjate arv ei ole piiratud ja kulud on minimaalsed, haarates ainult ostetavaid toiduaineid ja võimalikke ruumide üüre. Ta isiklikult loobus lektori honorarist ja soovib seda teha oma panusena eesti ühiskonnale. Osa kulusid katab Maakondlik Esinduskogu. Suurepärane võimalus oma teadmiste täiendamiseks eesti kokakunstis kogemustega lektori juhatusel. Viimane selline kursus Torontos toimus 25 aastat tagasi Toronto Eesti Naisseltsi Kultuuriringi korraldusel.

E.A.

Üleskutse Lääneranniku

Lääneranniku Eesti Päevade ajal tegutseb Hotel Vancouveris eesti pood ,,Maarahva kauplus'', kuhu on tarvis kaupa nagu ehteid, käsitöid, raamatuid, heliplaate, suveniire jne. Müügist huvitatuil palume astuda kontakti poe korraldajaga: Mai Veemees, 9715 155A Street, Surrey, B.C., V3R 7G7, tel.(604) 589-5725 või Krista Tanner, 2071 Hyannis Drive, North Vancouver, B.C. V7H 2E5, tel.(604) 929-4132.

Käsitöönäitus ,,Veimevakk'' vajab tekstiil-, puu-, keraamika-, ja nahkesemeid. Kõik, kel on kodus olemas selliseid eestipäraseid või siis uutlaadse kujundusega käsitöid, võtke ühendus: Vilma Rannaoja, 8411 Dorval Road, Richmond, B.C. V7C 3Y1, tel. (604) 277-2705.

Moenäitusel tuleb esitamisele moeloomingut nii rahvuslikel motiivel kui ka moodsat uusloomingut. Rõivad võivad sobida peoballile, randa, büroosse, spordiks jne. Kutsume üles kõiki moeloojaid esitama oma loomingut. Lähem informatsioon: Ellen või Linda Kallas, 10874 Oriole Drive, Surrey, B.C. V3A 5A3, tel.(604) 581-0868; Helke Karuks, 14840 119 Place N.E., Kirkland, WA, 98033, tel.(206) 488-9502; Aara Kubbo, 13840 S.W. Hargis Road, Beaverton, OR, 97005, tel.(503) 644-0271; Asta Auksmann c/o Eesti Naisklubi, 1306 W. 24th Street, Los Angeles, CA, 90007.

Kunstinäitusel toimub meie taidurite saavutuste esitamine ja levitamine. Ülevaate saamiseks väljapanekute hulgast ja iseloomust oleks vajalik meie kunstnikkonna varane eelregistreerimine koos andmestikuga esitatava materjali mõõdustikust ja ainestikust (õli, graafika, akvarell, skulptuur jne.)

Näitus on zhüriita, aga vajaduse korral otsustab kohalike kunstihuviliste komitee tööde vastuvõtu ja hulga. Täpsemaid andmeid annab korraldaja Teas Tanner, 2071 Hyannis Drive, North Vancouver, B.C. V7H 2E5, Canada, tel.(604) 929-4132.

Talentide varieteesse ,,Sinimandria'' kuuluvad alad nagu instrumentaalmuusika, tants, laul, komöödia, etlemine, akrobaatika, mustkunst, miimika, jne. Kõik, nii noored kui vanad kel on viitsimist, ärge hoidke oma andeid vaka all, vaid kirjutage: Maret Kivisild, 1638 Coleman Street, North Vancouver, B.C. V7K 1X1 Canada; või Mai Swan, 170 East Kensington Road, North Vancouver, B.C. V7N 1P1, Canada.

Üksiklauljaid, kes soovivad ühineda segakooriga, registreerivad laulupeo juhid: Thomas Kirves, 860 Everett Crescent, Burnaby, B.C. Canada; või dr. Eugen Ruus, 1819 Knox Road, Vancouver, B.C., Canada.

Kui teatud huvigrupid nagu koolid, maakonnad, hobiharrastajad jne, soovivad korraldada erikoosolekuid, siis teatage aegsasti: Johann Eilau, 6190 Cypress Street, Vancouver, B.C. V6M 3S2, tel.(604) 261-1870.

Spordihuvilisi registreerib Liisa Dobereiner, 2430 Queens Ave., West Vancouver, B.C. V7V 2Y6, Canada, tel.(604)922-5606.

Lääneranniku Eesti Päevad leiavad aset Vancouveris, B.C. 1.-5. juulini.

A.H., Vancouver

Väsimatu Vello Soots

Poole sajandi juubel raugastuvas ühiskonnas poleks midagi tähelepanuväärset, kui sellega ei kaasuks silmapaistev pikaajaline ja tulemusrikas ühiskondlik teenistus.

10. jaanuaril 1937 Tallinnas lennuväe ohvitseri pojana sündinud Vello Soots on teismelise-aastatest tänaseni olnud väga agar skaut ja päev-päeva kõrval tegev skaudijuht, õpetades ja treenides sadu eesti poisse Lembitu Malevas. Praegu tuleb teda hinnata eesti skautluse parimaks metoodikuks.

Viimased paarkümmend aastat on Vello Soots olnud Kotkajärve Metsaülikooli juhatuse liikmena võtmemees kursuste teoks saamise juures. Looduse-sõbrana on ta mü-lastele pakkunud võrratuid loodusvaatluse matkasid Kotkajärvel. Sõbrad, eesti skaudipere ja MÜ kultuurikogudus soovivad Vellole veel palju edukaid aastaid eestluse teenimisel!

Vello kaotas oma isa kodumaa rasketel aastatel ja tuli koos emaga põgenikuna Rootsi, Lundi, kus alustas kooliteed, mida jatkas Torontos Jarvis Collegiate's. 1959 lõpetas ta Toronto Ülikooli matemaatika-füüsika teaduskonna cum laude. Järgmisel aastal sai ta magistri kraadi Illinois'i ülikoolis ja 1964 doktori kraadi Torontos. Korp! Sakala ja Soome Hämeläisen Osakonna stipendiaadina viibis ühe semestri Soomes Helsingi ülikoolis ja hiljem ühe aasta Prantsusmaal Grenoble ülikoolis. Oli Toronto Ülikooli õppejõud kuni 1974 ja siirdus siis Ontario Provintsivalitsuse Transpordi ja Kommunikatsioonide Ministeeriumi teenistusse teadusliku uurimise alale, kus töötab tänaseni.

HEINO JÕE

Uudiseid ...

(Algus lk. 4)

1971 oli neid seal 1500, nüüd on 7500, mis on 9 protsenti kogu Kanada Kaitsejõududest. Ainult USA-s on see protsent veelgi kõrgem ja seega ka kõikidest teistest NATO riikidest kõrgeim — 9,5 protsenti. Naised võivad nüüd omada veel piloodi, navigaatori, lennuinseneri, päästeoperatsioonide (search and rescue) tehniku, stjuuardi, relvatehniku, materjalide-tehniku, kaardistaja, meteoroloogi, topograafilise maamõõtja ja luureala-operaatori kutseid ehk ametialasid.

Juba varem oli neil lubatud teenida varustuspataljonides, laevade varustusosakondades, sõjaväepolitseis, väliambulantsides, luurelennuüksustes ja õhuväe elektronrelvade eskadrillides. Ka arstiteaduse alal on nüüd lubatud rakendada naisi, samuti radarioperaatoritena lennukite pardal. Seega on umbes 75 protsenti sõjaväelistest karjääridest naistele avatud.

9) Ei tohi unustada ka äsjaseid ülendusi ja ümberpaigutusi, mis kõigi eelnevaga on kaasas käinud. Teatavasti sai Perrin Beatty 30. juunil Kaitseministriks — ta oli varem Kanada Politseiminister (Solicitor General).

Tema abiks on Paul Dick, kellest aga seni palju kuulda ei ole olnud (Perrin Beatty pilt ilmub tihti ajalehtedes, ka meie lehes). Dick olevat tegev päev-päevase ministeeriumi tegevuse järgi valvamisega, kuna Beatty peab kõnesid ja teeb ,,poliitikat''.

Juulis sai uueks Kaitsejõudude Staabiülemaks kindral Paul D. Manson, kuna kindral-leitnant James Fox sai Liikuvate Jõudude (Mobile Command) ülemaks. Augustis nimetati kindral-leitnant Harry Ashley Õhuelemendi Komandöriks. Seega on ülemjuhataja ja kahe ,,elemendi'' komandörid uued mehed.

Jatkati NATO ja NORAD'i raames töötamist, kuid rõhutati ka Kanada Põhja-piirkonna kindlustamist. Beatty juhatuse all on oodata Kanada Kaitsejõudude poliitika põhjalikku ümberhindamist, mille selgituseks kavatsetakse välja anda 1987. aasta jooksul Valge Raamat (White Paper). Ilmselt on (kui konservatiivide valitsus jatkub) oodata Kanada Kaitsejõudude järjekindlat tugevdamist.

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

SPORT

Jäähokiturniirid

Samaaegselt paljude teiste võistlustega mitmesugustel talvespordialadel mõlemal pool Atlandi ookeani toimusid mitmed turniirid jäähokis Kanada osavõtul. Kõige edukamalt neist lõppes turniir Spengleri karikale, mis peeti Shveitsi talikuurordis Davoses. Peale kohaliku Davose esinduse olid osa võtmas veel meeskonnad Lääne-Saksast, Tshehhoslovakkiast ja Ukrainast. Kanada esindus koosnes Euroopas (peamiselt Saksamaal ja Shveitsis) mängivatest hokimeestest. Olles kaotanud eelringi mängu, üllatasid kanadalased finaalis teist korda kohtudes ukrainlaste ,,Sokol'iga'', võites 9:6 ja koos sellega suure karika.

Calgary 1988. a. taliolümpia ettevalmistuste raamides peatud turniir Calgarys ,,Calgary'' karikale pakkus tulevasele Kanada olümpiameeskonnale palju vähem rõõmustavat — kolmas koht nelja osavõtja hulgas. Ainsa võidu (6:1) tõi viimane mäng USA vastu. Venelastele kaotati 1:4 ja tshehhidele 3:6. Suure üllatusena võitsid turniiri tshehhid, lüües finaalis vene meeskonda 3:2.

Hoopis halvasti käis ,,vahtralehtede'' käsi Tsehhoslovakkias peetud juunioride MM-võistlustel, mis lõppes Soome noorte võiduga. See oli soomlastele üldse esimest korda võita kuldmedalid mõnel rahvusvahelisel tähtsal turniiril. Juhtides viimases mängus venelaste vastu 4:2 oli Kanadal häid väljavaateid hõbemedalile. Kuid siis tekkis mängu keskel 20 minutit kestnud lööming kahe meeskonna vahel, millest võtsid osa kõik mängijad. Kuna rahvusvaheliste amatöörmääruste järgi kaklev mängija eemaldatakse võistlusest, siis otsustas Rahvusvahelise Hokiliidu juhatus pärast pooletunnilist nõupidamist mõlemad meeskonnad diskvalifitseerida ning kõik nende mängud tühistada. Venelased ei kaotanud selleläbi mitte midagi, kuna nad asusid kuuendal kohal, Kanada poistelt võeti aga igasugused medalid, mida nad oleksid võinud võita (vähemalt pronksi) ja nad pidid koju sõitma tühjade kätega ning suure pettumusega.

Vene meedia ning hokiringkonnad süüdistasid kanadalasi inetu intsidendi alustamises. Samatu norralasest kohtuniku rapordi kohaselt olid algatajateks aga vene mängijad.

Kanada üllatused murd-maasuuskadel

Kanada kuulub suusaspordis alpiinsetel aladel (slaalom ja laskumissõit) ja suusahüpetes maailma parimate hulka. Murdmaasuusatamises seevastu on siinsed parimad üsna kaugel maailma tippmeestest ja naistest. See tõttu olid suureks üllatuseks Kanada võistkondade saavutused Canmores, Albertas peetud teatesuusatamisvõistlustel ,,Maailma karika'' sarjas. 4×5 km võistlusel vabastiilis võitis Kanada naiskond teise koha, kaotades võitjaks tulnud Rootsile ainult 4,1 sekundiga. Tahapoole jäid selliste suurte suusamaade nagu Norra ja Soome jt. naiskonnad.

Ka mehed esinesid tublilt — 4. koht 4×10 km distantsil. Need on kõigi aegade parimad saavutuse Kanada murdmaasuusatajatelt.

Ühenduses äsjatoimunud Paul Kerese mälestusturniiriga oleks põhjust märkida, et meie maleseuurus külastas paaril korral ka Kanadat. Ülaltoodud ajalooline foto Evald Raidi kogust näitab Paul Kerest andmas simultaani paarkümmend aastat tagasi Toronto ülikooli Hart House'is, oma esimesel retkel Kanadasse. Tema vastasmängijaks pildil on Enno Koplimägi. Tagaplanil ,,Vaba Eestlase'' toimetajad Hannes Oja ja Karl Arro, viimase kõrval prof. Endel Tulving.

Spordiuudiseid kodumaalt

Tallinna ,,Kalevi'' meistrivõistlustel ujumises püstitas 14-aastane Indrek Sei 100 m seliliujumises eesti rekordi, temavanustele ajaga 1.04,3.

Spordimärkmeid

Novembrikuu viimasel päeval sündis Hollandis harilike uisuradade uus maailmarekord 5000 meetris. Norralane Geir Karlstad uisutas maa ajaga 6.52,91, mis jääb Medeo kõrgrajal saavutatud venelase Sasherini maailma tippmargist maha ainult 3,76 sekundit. Peale Karlstadi ületas veel kaks meest ameeriklase Heideni seitse aastat vana tippaja 6.59,15. Eksmaailmameister hollandlane Van Der Duim sai lisaalal tunniuisutamises tulemuse 39 492,8 m.

Jaapanlased on agarad korraldama rahvusvahelisi suurvõistlusi ja turniire mitmesugustel spordialadel maailma paremiku osavõtul. Üks sellistest — võrkpalliturniir Tokios kaheksa riigi osavõtul lõppes novembris ja andis võitjaks USA meeskonna, jättes teiseks N. Liidu esinduse. Jänkid võitsid kõik seitse mängu geimide kokkuvõttega 21:5. Üllatuseks oli Rootsi võrkpalluritе neljas koht, kaotades ainult kolmele paremale (3. oli Jaapan). Varem peetud Euroopa meistrivõistlustel said rootslased ainult 9. koha. Tokio turniirist võttis osa ka Kanada esindus, kuid pidi rahulduma 8., s.o. viimase kohaga. Võistlustel mängiti uute reeglite kohaselt, s.o. geimid olid 12-punktilised ja geimi võitmiseks ei olnud enam vaja kahepunktilist vahet. Uued reeglid lühendavad tunduvalt matshi mänguaega.

EERIK LAIDSAAR

NOORSÕDUR PENSION

JUTUSTUSI SÕDURIELUST

10.

— Tal puudub veel vaid üks pisike kondensaatorike, siis on kolmelambiline valmis. Aga näe, justkui kiuste lõppes raha otsa, enne kui järg selle kondensaatori ostmiseni jõudis. Nüüd tuleb oodata kahekümnendani... Kiidemann monteerib oma neljalambilisele veel viienda lambi juurde, nii et proovimisel ta vastse masina häält on kuulda surnuaedadeni. Zveiholm ning Valker on kombiininud üle kahe miniatuur-vastuvõtja, mida saab kanda pintsakutaskus.

Aparaat valmib ka Pensionil. See on ehitatud puukastikesse ja kuigi oma iseloomult kuulub detektor-aparaatide liiki, evib siiski küllaltki tähelepandavaid eriomadusi. Nimelt võtab ta, omaniku üteluse järgi, vastu Tallinnast, Helsingist ja Budapestist korraga ning mis puutub vilesse ja raginasse, siis võib ta isegi Kiidemanni viielambilisele oma kõva kümme silma ette anda. Pension täiendab teda ööd kui päevad, monteerib siia lambikese, sinna reostaadikese, teinekord lülitab külge valjuhääldajagi.

Aga nagu näitab üha ruttav aeg, on laboratooriumi poiste esialgne suur tööõhin vaid õletuli. Mehed, kes esimestel nädalatel ei läbe õhtupoolikuil linnagi minna, vaid laboratooriumis skeeme ja lülitusi uurivad ja hilisõhtuni töötada nokitsevad, muutuvad päevast-päeva üha ükskõiksemaks. Sest lõppude lõpuks: kui sa hommikust peale kuni kella viieni õhtul juba ametliku tunnikava järgi pead tegelema aina aparaatidega ja skeemidega, siis kaob sul pikapeale tõepoolest lust ka vabast ajast selleks spordiks lisa võtta. Peagi vaikib Kiidemanni mammutmasin, nagu poisid teda kutsuvad, ja leiab endale paraja puhkepaiga omaniku voodi all. Allase kahelambiline rändab tähitud postpakis kuskile Saaremaa kanti ja Kera-Kaarli vastuvõtja puuduv kondensaator jääbki ostmata. Laboratoorium aga on õhtuti tühi kui kell — ei kosta sealt enam lustlikku viilimist ega kopsimist, vaid vaikus, lohutamatu vaikus valitseb selles targas, tabelite ja skeemide ruumis. Ainult igal õhtul oma traditsioonilisel ringkäigul oleva veltveebli sõrmeplõksud häirivad hetkeks teise majakorra rahu.

Ent siiski — seegi olukord ei kesta kaua. Sest varsti, üsna varsti tekib laboratooriumi jälle töömehi. Kaks noormeest on leidnud, et pole ikka viisakas auväärt õpperuumi üksikuks jätta — nii võidakse veel arvata, nagu oleks eduvaim ja tööind õppekompaniist sootuks kadunud. Hoidku, kus sellega!

Ka veltveebel märkab, et kaks meest on jälle õilsa teaduse ja edasipüüu-vaimu nimel asunud endaarendamise tööle. Ta rõõmustabki salakesi. Vähemasti selle üle, mis puutub sellesse, noh, sellesse pikemasse, kellest noorteveltveebel Saulep kord lausa hirmu ja õuduse jutte rääkis. Näib see olevat tugev liialdus.

Ning veltveebel sammub edasi.. Plõksplaks, plõks-plaks.

Laboratooriumis aga istuvad reamees Jüri Jaani poeg Pension ja Saaremaa mees Kallas.

Kus tegijaid, seal nägijaid, ütleb juba vanasõna. Sellesama vanasõna põhjal ei jää ka rühmas märkamatuks Pensioni ja Kalda salapärased ületunnid. Võru mees Entsel, kes on pisike nagu tiuks ja kellel omadus on kõikjal olla ja kõike alati esimesena näha ning teada, informeerib teisi kõige ustavamatest allikatest, et Pensionil ja Kaldal on teoksil mingi aparaadi ehitamine. Aga millise nimelt, selleni ei küüni ka tema informatsioon, kuna mehed ümbritsevad oma töö salapärasuselooriga. Üks on aga kindel — midagi on seal varjata, sest egas muidu Pension õhtul laboratooriumist tulles kaenlasolevat kasti alati oma suurde kohvrisse ei lukustaks. Kuna see on kahtlase välimusega, siis pole põhjust ka ta sisemuse kohta muud arvata, seda enam, et Pension, muidu alati nii jutukas kolleeg, on viimastel päevadel haruldaselt sõnakehvaks muutunud. Vahetundidel on ta alati ninapidi koos sellesama Kaldaga ja tundide lõpul kaovad, et tulla tagasi alles magamamineku hetkel. Ja kuna see tavaliselt ikka nii on, et mida enam üks asi teiste silmi eest varjatud, seda enam tõuseb uudishimu ta vastu, muutub Pensiongi koos Kaldaga peagi kogu rühma huvi keskpunktiks, kuni ta lõpuks järele annab ja ühel parajal juhul kaaslasi oma töö ja tegevusega tutvustada lubab.

See paras juhus tuli peagi.

Ühel reedesel õhtul, kui Pensioni rühm on valverühmaks ja kõik mehed selletõttu kasarmus, toob topeltreameees oma salapärase kasti voodi alt kohvrist välja. Tal kulub enne hulk aega, et pealetrügivaid uudishimulikke aupaklikku kaugusse tõrjuda, kuid kui see töö sooritatud, paneb ta oma kandami lauale ja olles köhatanud hääle puhtaks, hakkab rääkima.

— Lugupeetud kaaslased ja kolleegad ning härrad reamehed. Ärge nüüd taevapärast arvake, et ma niisamuti figureerin ehk vigurit teen.

(Järgneb)

K

Nõmmera Bernard

Rootsis jagatakse au

Eesti Komitee jõuluko sembril 1986 tegi Heinrich kultuuriauhinna saaja. Fon on järgmine:

Eesti Komitee juures asuva E vin, Jüri ja Eili Nõmmera Fon juhatus otsustas määrata 1986. kultuuriauhinna 5000 Root krooni (ca $1000) Bernar Kangrole.

Bernard Kangro sulest on munud arvukas hulk luuletusk gusid ja romaane, mitu näiden ja rida uurimusi. Ta on koost nud ja toimetanud koos Val Uibopuuga kapitaalsed eestiain lised pildi- ja ülevaateteosed. Bi liograafia ,,Eesti raamat vab maailmas'' on ilmunud eest rootsi, saksa, inglise ja soom keeles. Kangro luulest on avald tud tõlkevalimikud inglise, saks soome ja läti keeles.

Bernard Kangro on Eesti Kirj nike Kooperatiivi asutaja ja dire tor alates 1951. a. ja on oma k jandusliku tegevusega ja ,,Tu mulla'' väljaandmisega rikas nud eesti kirjandust ja kultu hindamisväärses ulatuses.

Õpetajana koolis, lektorina ku sustel, referendina raadios koosolekutel ning kirjamehe publikatsioonides on ta tutvus nud eesti kirjandust laiadele h kadele.

Läbi Türgi

Tartu Instituut avas alanud aasta loenguteseeria ja Jordaaniast. Pealelõunase huvilise ümber. Juuresolev dust kõne all olnud koh Loengu eel tutvustas Tartu oma tütart Epp Arujat, tegevuseaasta alustamisel.

Mag. Epp Aruja töötab prae ,,North York Art Council juures administraatorina. Ta paaril korral külastanud Lähis-I maid ja lühemat aega Beirut koolis käinud, mistõttu oska näha nendest maadest rohkem k tavaline turist. Viimane reis Tü gimaale ja Jordaaniasse toim 1985. aastal koos sõbrannaga; s kestis kaks kuud ja lõppes ühin misega Estonia koori kontsertre siga Iisraelis, kuhu ta jõud pärast puhkamist Punase me äärses Akaba suvituskeskuses.

Oma üldiselt laitmatute slaid dega, mille hulgas oli vaid oluko rast tingituna üksikuid nõrg maid, kuna siseruumides ei olnu lubatud ,,välku'' kasutada, viis kuulajaskonna Istanbuli ja pära sellega tutvumist Türgi sisemaal Anatoolia kiltmaale Kapadookia se. Seal on arvukalt koonusekuj listesse mägedesse uuristatud el muid ja kirikuid, kuna pehm kivim lasi end vormida. Rohk slaidid seinadekoratsioonide näitasid, kuivõrd elavalt ja mei terlikult oli kasutatud kristli

oleks põhjust märkida, et
odud ajalooline foto Evald
aarkümmend aastat tagasi
nadassé. Tema vastasmän-
stlase:" toimetajad Hannes

si ja turniire mitmesugustel spor-
dialadel maailma paremiku osa-
võtul. Üks sellistest — võrkpalli-
turniir Tokios kaheksa riigi osa-
võtul lõppes novembris ja andis
võitjaks USA meeskonna, jättes
teiseks N. Liidu esinduse. Jänkid
võitsid kõik seitse mängu geimi-
de kokkuvõttega 21:5. Üllatuseks
oli Rootsi võrkpallurite neljas
koht, kaotades ainult kolmele
paremale (3. oli Jaapan). Varem
peetud Euroopa meistrivõistlus-
tel said rootslased ainult 9. koha.
Tokio turniirist võttis osa ka Ka-
nada esindus, kuid pidi rahulduma 8., s.o. viimase kohaga.
Võistlustel mängiti uute reeglite kohaselt, s.o. geimid olid 12-punktilised ja geimi võitmiseks ei olnud enam vaja kahepunktilist vahet. Uued reeglid lühendavad tunduvalt matshi mänguaega.

ustavamatest allikatest, et
al on teoksil mingi aparaadi
illise nimelt, selleni ei küüni
sioon, kuna mehed ümbritse-
pärasuselooriga. Üks on aga
n seal varjata, sest egas
ntul laboratooriumist tulles
alati oma suurde kohvrisse
see on kahtlase välimusega,
a ta sisemuse kohta muud ar-
t Pension, muidu alati nii ju-
viimastel päevadel haruldaselt
tunud. Vahetundidel on ta
s sellesama Kaldaga ja tun-
et tulla tagasi alles magama-
kuna see tavaliselt ikka nii on,
asi teiste silmi eest varjatud,
uudishimu ta vastu, muutub
aldaga peagi kogu rühma
kuni ta lõpuks järele annab
hul kaaslasi oma töö ja tege-
lubab.
s tuli peagi.
õhtul, kui Pensioni rühm on
kõik mehed selletõttu kasar-
ameees oma salapärase kasti
välja. Tal kulub enne hulk
givaid uudishimulikke aupak-
rjuda, kuid kui see töö soori-
oma kandami lauale ja olles
puhtaks, hakkab rääkima.
kaaslased ja kolleegad ning
Ärge nüüd taevapärast ar-
muti figureerin ehk vigurit

(Järgneb)

kirjandus • kunst • muusika

Nõmmera-auhind Bernard Kangrole

Rootsis jagatakse auhindu

Eesti Komitee jõulukoosviibimisel laupäeval, 13. detsembril 1986 tegi Heinrich Mark teatavaks Nõmmera Fondi kultuuriauhinna saaja. Fondi juhatuse otsus ja motivatsioon on järgmine:

Eesti Komitee juures asuva Ervin, Jüri ja Eili Nõmmera Fondi juhatus otsustas määrata 1986. a. kultuuriauhinna 5000 Rootsi krooni (ca $1000) Bernard Kangrole.

Bernard Kangro sulest on ilmunud arvukas hulk luuletuskogusid ja romaane, mitu näidendit ja rida uurimusi. Ta on koostanud ja toimetanud koos Valev Uibopuuga kapitaalsed eestiainelised pildi- ja ülevaateteosed. Bibliograafia „Eesti raamat vabas maailmas" on ilmunud eesti, rootsi, saksa, inglise ja soome keeles. Kangro luulest on avaldatud tõlkevalimikud inglise, saksa, soome ja läti keeles.

Bernard Kangro on Eesti Kirjanike Kooperatiivi asutaja ja direktor alates 1951. a. ja on oma kirjandusliku tegevusega ja „Tulimulla" väljaandmisega rikastanud eesti kirjandust ja kultuuri hindamisväärses ulatuses.

Õpetajana koolis, lektorina kursustel, referendina raadios ja koosolekutel ning kirjamehena publikatsioonides on ta tutvustanud eesti kirjandust laiadele hulkadele.

BERNHARD KANGRO

Bernard Kangro loomingus kajastub kiindumus meie esivanemate maasse ja hädakarje ning lootus vabaduse ja vaba maailma järele:

„Veel õhtupäikses kumab
nurmenõlv.
Ja uuel kevadel me vabal maal
uut seemet mulda viskab
vastne põlv."

EPL

Läbi Türgi ja Jordaania

Tartu Instituut avas pühapäeval, 11. jaanuaril oma alanud aasta loenguteseeria Epp Aruja reisimuljetega Türgist ja Jordaaniast. Pealelõunasele ettekandele oli kogunenud 50-e huvilise ümber. Juuresolevale lauale oli paigutatud kirjandust kõne all olnud kohtadest, eriti Petra kaljulinnast. Loengu eel tutvustas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja oma tütart Epp Arujat, samuti tervitas ta külalisi uue tegevuseaasta alustamisel.

Mag. Epp Aruja töötab praegu „North York Art Council'i" juures administraatorina. Ta on paaril korral külastanud Lähis-Ida maid ja lühemat aega Beirutis koolis käinud, mistõttu oskab näha nendest maadest rohkem kui tavaline turist. Viimane reis Türgimaale ja Jordaaniasse toimus 1985. aastal koos sõbrannaga; see kestis kaks kuud ja lõppes ühinemisega Estonia koori kontsertreisiga Iisraelis, kuhu ta jõudis pärast puhkamist Punase mere äärses Akaba suvituskeskuses.

Oma üldiselt laitmatute slaididega, mille hulgas oli vaid olukorrast tingituna üksikuid nõrgemaid, kuna siseruumides ei olnud lubatud „välku" kasutada, viis ta kuulajaskonna Istanbuli ja pärast sellega tutvumist Türgi sisemaale, Anatoolia kiltmaale Kapadookiasse. Seal on arvukalt koonusekujulistesse mägedesse uuristatud elamuid ja kirikuid, kuna pehme kivim lasi end vormida. Rohked slaidid seinadekoratsioonidest näitasid, kuivõrd elavalt ja meisterlikult oli kasutatud kristliku kiriku motiive, mis veel on osaliselt säilinud. Hilisem muhamedi ajastu oli neile lisanud koraanitekste. Selle kõrval pilt tänapäevasest Türgimaast oli lohutult kurb oma korrastamatuse ja madala elustandardiga.

Lennates üle Süüria Jordaaniasse jätkati seal teekonda autoga, endise aja hiilguse jälgedel kõrbelossidest kuni peidetud roosasse kaljulinna Petrasse, mis on Jordaania peamine turisti-atraktsioon. Muistne linn ehitati juba kaua ajaloost kadunud rahva — nabatealaste poolt. Sinna oli nii raske ligi pääseda, et kui see omal ajal aastal 1300 ümber maha jäeti, siis jäi see maailmale kaotsi kuni avastati uuesti.

Ainus sissepääs linna on Siq mäekuru kaudu, mis on kitsas lõhend 100-meetriliste kaljude vahel. Otse Siq'i ees on esimene Petra ehitus „hazneh" — varakamber. Suurepärane fassaad on raiutud liivakivi-kaljusse. Samasuguseid hooneid on ridastikku. Hoonete fassaadidel on näha kivimite rikkalikke värvidevariatsioone, kus valitsevad roosad ja beezhid toonid. 2000 aastat tagasi, kui nabatealased said rikkaks maksustades mööduvaid karavane, tõid reisijad skitse Rooma ehitustest, mida nabatealased oma kivimeisse kopeerisid. Õnnetuseks said roomalased linnast kuulda ja saatsid armee seda piirama, lõigates ära veevarustuse ja lõpuks alistades selle aastal 106 p.Kr. Oru kaugemas otsas võib näha Petra seda osa, mis ehitatud Rooma eeskujul, sillutatud tänavate, kaarte ja sammastega.

Petrast lõunasse on Akaba, Jordaania talvekuurort Punase mere ääres, oma kaunite randade ja aastaringsete kalastamisvõimalustega. Seal puhkas pärast kõrbeliivas ja kaljumägedes matkamist Epp Aruja oma kaaslasega.

Ligi paaritunnist slaidide-ettekannet jälgiti huviga. Pildistajal on silma ja sageli ka kannatust momentide tabamiseks, kus midagi huvitavat oli jäädvustada. Nende abil tutvuti kunagise maailmaga, mis veel tänaseni on mõneti võõras ja avastamata, ehkki nüüd ollakse turismi-sissetuleku huvides asutud koha restaureerimisele.

Selle loenguga avati reisiloengute seeria, millele järgnevad ühe-nädalalise vaheaegadega teised, viies kuulajaid Shveitsi ja Siberissegi.

Soome-N. Liidu kunstileping

N. Liidu Kunstnike Liit ja Soome Kunstnike Liit pikendasid kolmeks aastaks koostöölepingut poolte kohtumisel Helsingis.

Koostöölepingu järgi kohustuvad soomlased tutvustama nõukgude, ja nõukogudelased soome kunsti vastastikkustel kunstinäitustel ja külastustel.

Sügisel 1988 korraldatakse Soomes leppe kohaselt kunstinäitus balti ja Lõuna-Venemaa kunstnike teostest.

Läinud oktoobris külastasid N. Liitu kaks soome kunstnikku.

Heliplaadiauhind Neeme Järvile

Stokholmi Kontserthoones jagati Rootsi Fonogrammiauhindu parimatele heliplaatidele, muusikutele ja kriitikutele. Auhinna sai ka Neeme Järvi oma Göteborgi sümfoonikutega Berwaldi nelja sümfoonia sissemängu eest, millise välja andis Deutsche Grammophon. See on rahvusvahelise edu saavutanud ja auhinnatud ka varem prantslaste poolt.

Pühendusteos Els Oksaarele

Hamburger Abendblatt teatab, et Hamburgi ülikooli üldise keeleteaduse professori fil.dr. Els Oksaare 60. aasta sünnipäeva puhul ilmus tema kolleegide kaastegevusel kogu maailmast pühendusväljaanne, mis eesti keeles kannab pealkirja „Keeleomandamine ja mitmekeelsus". 400-leheküljelise teose kirjastas Tübingenis Gunter Narri kirjastus.

Loeng Eesti ja Soome suhetest

Prof. dr. Toivo U. Rauni loeng Toronto Ülikoolis

13. jaanuaril pidas Toronto Ülikooli Eesti õppetooli õppejõu kandidaatide prooviloengute seerias prof. dr. Toivo U. Raun loengu. Ta on Kalifornia Osariikliku Ülikooli ajalooprofessor. Oma loengus käsitles ta Eesti ja Soome sidemeid tsaariajastust alates. Soomes on mõned ajaloolased sellekohaseid uurimisi teinud, Eestis on see aine „tabuks". Soome osa on olnud märkimisväärne eestlaste rahvuslikus ärkamises.

Prof. T. Raun võrdles Eesti ja Soome eriaspekte, kus põhirahvastiku protsent on umbes sama (oli 90%). Kuna soomlased emigreerusid Eestist umbes aastal 2000 e. Kr., siis on sama rahvusepärand säilinud inimeste olemuses; teiste soome-ugri rahvaste, eriti ungaelaste mõju on väike.

Ajaloo jooksul on need rahvad säilitanud lähedased kontaktid; nende pealinnad asuvad lähestikku, nende maade vahel toimus elav salakaubandus, mis kulmineerus viinaveoga Soome keeluseaduse ajal. Mõlemad rahvad on luteri usku, samuti on Soomes eestlastele lähedane poliitiline jagunemine. Ajaloo jooksul tehti (Eino Leino ja Jaan Tõnisson) mitmeid positiivseid kontakte vastastikuseks keeleõppimise/õpetamise õhutamiseks. Kultuurimõjutuste osas on Soome olnud peamiselt andja, Eesti vastuvõtja osas, kuid Eesti arenes rahvusliku alal väga kiiresti ja iseseisvuseaegne Tartu Ülikool oli soomlastele eeskujuks. Toimus arvukas õpilaste vahetamine, anti stipendiume, peeti ühiseid konverentse ja eesti üliõpilasorganisatsioonid sidusid sõprussidemeid vastavate soome organisatsioonidega.

Ka olid elavad kirjanduslikud kontaktid. Tehti vastastikuseid tõlkeid, kuid siingi oli suurem huvi eestlaste poolel, kus avaldati aastati soome kirjanduse ülevaateid. Suhe tõlkimisel oli siiski 10 ühe vastu Eesti poolel. Selle kõrval vaadeldi eesti ajakirjanduses ulatuslikult elu Soomes. Kultuuri alal pidas August Annist lähenemist Soomele antitoodiks saksa ja vene kultuurimõjutuste vastu. Eesti kirjanikud lõid sügavama eesti kultuuri Soomest saadud mõjutustega; pealegi olid „noor-eesti" aegsed eesti luuletajad/kirjanikud õppinud Soomes, kuna Eestis puudus tsaariajal eestiaineliste teaduste õppimise võimalus.

Suhtlemise probleemidena tõi dr. T. Raun esile tõlkimise ebavõrdsust, teatud alaväärsusekompleksi eestlaste juures, kuna Soomes pole olnud eestlastele omast orjaaega. Sõprussidemeid varjutas eesti-ingerlaste küsimus, kuna soomlased süüdistasid, et eestlased püüavad neid eestistada.

Kõne all oli ka poliitilise liidu loomise küsimus, mil oleks ühine valitsus ühise presidendiga. Viimati tegi president K. Päts veel aastal 1940 ettepaneku poliitilise uniooni loomiseks. J. Tõnisson oli teinud juba varem ettepaneku, et eestlastele tehtaks kohustuslikuks soome keele õppimine ja vastupidi. Kuid kuigi riigid olid lähestikku, oli neil erinev strateegia ja soomlased ei leidnud endale liidust mingit kasu olevat. Selleasemel kalduti Skandinaavia poole, kust oodati ka abi Talvesõja ajal, mis siiski osutus väga väikeseks.

Dr. Raun vaatles saksa mõju Soomes, kus von der Goltzi väed otsustasid Soome vabadussõja (kodusõja), kuid kelle vastu eestlased sõdisid landesveeri sõjas. Nii lootsid soomlased rohkem sakslasilt, kelle vastu aga eestlased otsisid kaitset vene tsaarilt. Ajaloo jooksul olid eestlased sakslasi vihkama õppinud.

Kuid 1930-ndail aastail võtsid Soome parempoolsed väga negatiivse hoiaku Eesti poliitika suhtes. „Uusi Suomi" nimetas Eestit diktaatoririigiks, Nii ei saanud poliitilisest lähenemisest juttugi olla, kuigi toimusid tavakohased riiklikud külaskäigud. Eesti ja Soome sidemed olid ikkagi ainult kultuurilised, vastastikuse mõjutuste võrdsustamise püüdlustega.

Eestlanna muusikakool

Bostonis elav muusika alal ülikooli lõpetanud lauljatar Epp-Karike Jürima Sonin töötas selles linnas rida aastaid Yamaha muusikakooli juhatajana ja õpetajana. Lõpetades töötamise selles koolis, avas ta Bostonis oma muusikakooli, mis töötab seal „Lexington Music School" nime all.

Kool alustas tänavu teist õppeaastat järjest kasvava õpilaskonnaga, paljudes vanuseastmeis. Kooli juhataja on oma õppetöö kõrval tegutsemas ka hinnatud solistina, saades lauljatarina rohkeid esinemiskutseid. Ta on sageli esinenud ka eestlaste kokkutulekuil nii idarannikul kui mujal. (VES)

EPL

Keemiadoktor

Wisconsini ülikoolis USA-s saavutas doktori kraadi keemia alal Rein Kirss väitekirjaga „The Synthesis and Reactivity on Fused Polycyclic Arene Chromium Tricarbonyl Compounds".

Värske keemiadoktor asus uurijana tööle Rochesteri ülikooli juures eesmärgiga pühenduda teaduslikule karjäärile.

Rein Kirss lõpetas gümnaasiumi Buffalo juures Amherstis, seejärel Buffalo ülikooli keemia kui ka ajaloo aladel summa cum laude. Saavutas magistri kraadi a. 1982, siirdudes siis doktoritöö ettevalmistamisele Wisconsini ülikooli.

EPL

Tagasi vanadel teeradadel (3)

Dachau läkitus: „Ainult tõde teeb vabaks“

Seekordne teema kaldub seeriapealkirjast kõrvale. Ma kirjutan Dachaust ja siia pole mu teerajad varem ulatunud. Sõja ajal ei tulnud siia naljalt ükski välismaalane, siia sattuti. Ja nüüd on Dachau loendamatute kirjutuste, raamatute, fotode, filmide, loengute ja mälestusteenistuste varal ammu muudetud maapealse põrgu sünonüümiks.

Münchenist sõitsin sõja lõpuaegadel küll mitmelgi korral läbi ja Dachau on Münchenist ainult 18 kilomeetri kaugusel. Ma ei teadnud toona, et Dachaus on KZ-laager. Ei teadnud sellistest üldse midagi ja usun kindlalt, et ka saksa rahva üldsusel polnud nendest kuigi palju aimu. Tolleaegne Saksamaa oli tulvil igasugustest laagritest, kuid alles pärast sõja lõppu said nendes teostatud õudused avalikkusele teatavaks-nähtavaks.

Seepärast mõistan ka Dachau asula praegusi elanikke kui nad ütlevad, et nende elupaik on saanud teenimatult kurikuulsuse, pealegi kui KZ laager ei asunudki geograafiliselt otse Dachaus, vaid selle naaberasula Prittlbachi piirides. Saan aru ka sellest, et turismijuhendid Dachau jaamas (siia saab Münchenist tavalise S-Bahniga) ei tõstagi kunagist laagrit kõige nähtavamalt esile. Esmajoones soovitatakse vaatama minna üht kohalikku renassansiaegset lossi, kunstigaleriid ja kohta, kust selge ilmaga Alpid paistavad. Alles seejärel märgitakse, et lähikonnas on endise KZ laagri asupaik. Taksojuhil on tee muidugi selge ja ta viib sinna kiiresti kohale.

On pühapäeva hommikupoolik ja jumalateenistus mälestuskabelis parajasti lõppenud. Tornis tiniseb veel palvekell ja turistid on vaiksemad kui neil tavaliselt kombeks. Ainult kruus krudiseb nende jalgade all kui nad kõnnivad endisel laagriväljakul, mida ümbritseva betoonpostidega tara okastraadist on nüüd kõrgpingevool muidugi eemaldatud. Pinge ja agoonia aga vaatab vastu poolabstraktsest mälestussambast, mustast metallist inimskelettide sõlmepuntrast. See rajati sinna 1968.a. Muuseumi asutas aga Baieri valitsus Dachau Rahvusvahelise Komitee plaanide järgi juba kolm aastat varem.

Dachau mälestuspaiga toonid on troostitud — hall betoon, pisut heledamad kivid, must võrestik. Ükski puu ei õitse, kääbuskarikakraid meenutavad lilledki on surunud oma kroonid peaaegu märkamatult väljakut ümbritsevasse murukamarasse. Värvi annavad sellele vaid külastajate suviselt erksad riided ning punane tuletõrjevarustus ühel seinal. Omaaegsetest barakkidest on kaks ümberehitatuina alles jäetud ja ühe juures istub losakil väga vana mees — üksinda ja kõigist teistest eraldatud, tardunud pilk suunatud tühjusesse. Oli ta nende hulgas, kes siit kunagi eluga pääsesid, kaotas ta siin omaksed või on niisama juhuslik väsinud turist — kes seda söandaks või hooliks küsima minna.

Kõnnime läbi krematooriumi, kus ahjude metall on nüüd jahtunud ja kanderaamid seal kõrval tühjad. Siin leiduvad ka seadmed ning ruumid gaasitamiseks, kuid mingil teadmata põhjusel ei kasutatud neid Dachaus kunagi. Küll aga tossasid krematooriumi korstnad. Me näeme peksupinke ja poomispaiku, astume sisse nn. punkrisse, kus hoiti inimesi üksikvangistuses, aheldatuna seinte külge ja jääme lõpuks päris kauaks muuseumihoonesse, kus mustvalged fotode tahvlid, diagrammid, dokumentide koopiad ja mitmesugused muud eksponaadid annavad ülevaate mitte ainult KZ laagrite võrgust, vaid Hitleri kaheteistkümneaastasest võimutsemiseajast üldiselt. Siin on näiteks sümboliseeriv hiigelfoto kurikuulsast „Kristallnachtist“ põlemasüüdatud köidetega linnatänaval, allkirjaks 1820. a. pärinev ennustuslik tsitaat Heinrich Heinelt: „Seal, kus raamatuid põletatakse, põletatakse lõpuks ka inimolevusi.“

Dachau, nagu teada, on Saksamaa esimene kontsentratsioonilaager, milline nimetus laenati muide inglaste „Buuri sõja“ aegsest terminoloogiast. Selle asutamine järgnes kohe pöördelisele rezhiimimuutusele Saksamaal. Hitler tuli võimule 30. jaanuaril 1933 ja juba 20. märtsil teatas värskelt Müncheni politseiülemaks saanud Heinrich Himmler pressikonverentsil KZ laagri avamisest Dachau lähedases Esimese maailmasõja-aegses laskemoonavabrikus. Esimeste vangide valvuriteks olid tavalised baieri politseinikud, kuid peatselt muutus Dachau Hitleri kõigi umbes 1600 koonduslaagri prototüübiks ja esimeseks mõrvamiskooliks selle ala kaadritele. Kui laager avati, paigutati sinna kõigepealt rahvussotsialistide teadaolevad poliitilised oponendid. Sotsiaaldemokraadid, kommunistid ja monarhistid, kes olid varem omavahel nii ägedalt sõjajalal olnud, leidsid end nüüd ühise traataia tagant. Järgmine kontingent koosnes peamiselt Jehoova tunnistajate usulahu liikmetest ja kui algasid pogrommid, toodi sinna pärast 1938.a. „Kristallnachti“ enam kui 10.000 juuti kõigist Baieri osadest. Sõjapäevil paigutati Dachausse vange igast riigist, mis olid Hitleri Saksamaaga sõjajalal — vastupanuliikumise liikmeid, juute, vaimulikke, või lihtsalt patrioote, kes keeldusid okupatsioonivõimudega koos töötamast. Kui U.S.A. väed 29. aprillil 1945 Dachau vabastasid, oli pealaagri viimseni täiskiilutud barakkides 30.442 vangi enam kui kolmekümnest riigist. Sealt läbikäinute arvu hinnatakse 200.000 piiridesse. Nagu andmed näitavad oli vabastamise ajal vange kõige rohkem Poolast — ligemale 15.000. Järgnesid kohe kannul venelased ja ungarlased. Viis vabastatuist pandi kirja eestlastena, 230 lätlastena, 3250 leedulastena. Soomlasi oli nimistus üksainus.

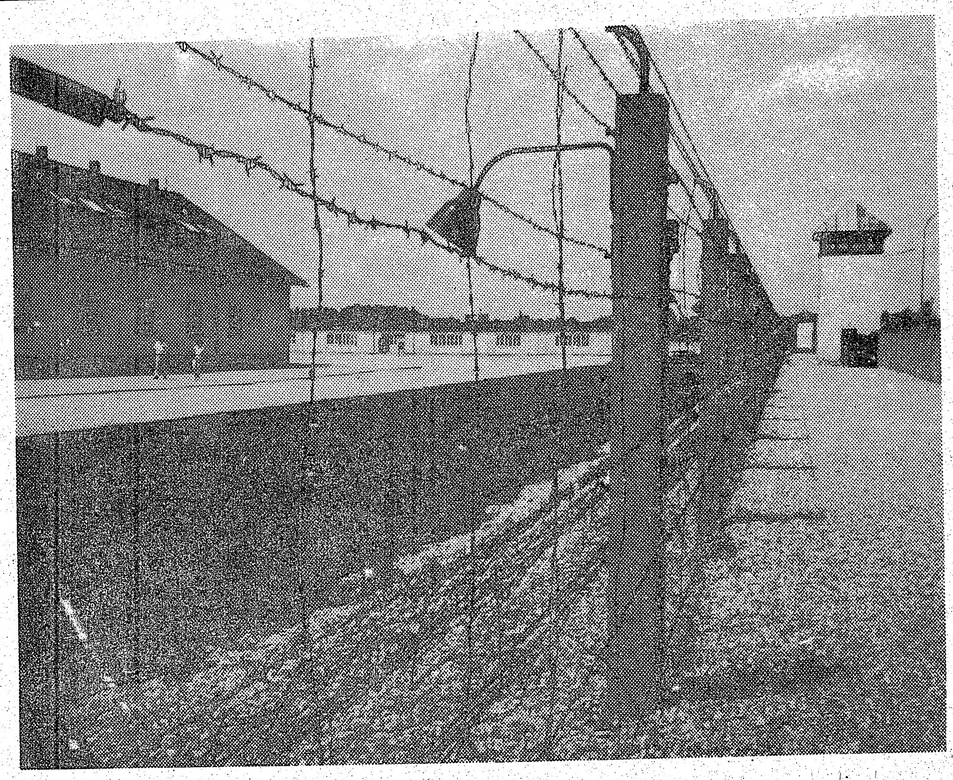

Dachau KZ-laagrit ümbritsenud okastraadist on nüüd kõrgpingevool eemaldatud,kuid see meenutab külastajaile endiselt kunagisi õudusi.

Dachau hirmutegudest on kirjutatud laiahaardeliselt ja üksikasjadeni — erapooletult ning emotsionaalselt. Meenutame siinjuures vaid seda, et ameeriklased vabastasid Dachau enne Müncheni vallutamist, ehkki algne plaan oli vastupidine. 26. aprillil põgenes salajase komitee otsusel kaks vangi laagrist ülesandega püüda kontakti luua ameerika vägedega, kelle kahurite mürin oli kuulda tüüfusetaudis vaevlevasse laagrisse. Nendel tuli ameeriklastele jutustada, mis laagris tegelikult toimub ja panna neile südamele, et nad enam hetkegi ei viivitaks. Samal päeval anti umbes 7000-le vangile korraldus asuda marsile lõuna suunas. Selles surmamarsis surid sajad külma, nälja ja väsimuse tagajärjel, või langesid valvurite kuulide ohvriks kui nad enam ei suutnud rännakut jätkata. Mai alguseks olid ameeriklased nendel kolonnidel tee sulgenud.

Tänase Dachau muuseumisaali üht seina katab tohutu plakat, kus on valgete siltidega geograafilises asetuses märgitud kõik natside omaaegsed KZ laagrid Kesk-Euroopa ruumis. Nurgast, kus asub Eesti, leiame et koonduslaagrite keskusena on nimetatud Vaivara, alajaotustega — Kunda, Klooga, Ülenurme, Kiviõli ja Aseri. Nüüd oleme muidugi ammu teadlikud, et selliseid laagreid oli ka meie maal. Tookord teadsime aga nendest vast veelgi vähem kui sakslased endi omadest. Olin tookord noor ja uudishimulik ajakirjanik, kellele hakkas nii mõndagi silmi ja kõrvu, kuid sellistest laagritest ei olnud ma midagi kuulnud. Need nimesildid meie maa territooriumi kohal ei mõju seetõttu ettheidetena, ega tekita süütunnet. See kõik läheb okupatsioonivõimude kontosse.

Dachaus on säilinud ka raudne peavärav, mille varbadel kuulutatakse iroonilise häbematusega: „Arbeit Macht Frei“ — Töö teeb vabaks, kuigi kõige kohasemad olnuks sõnad Dante „Jumalikust komöödiast“: „Need, kes te siit sisenete, loobuge igasugustest lootustest“.

„Ainult tõde teeb meid vabaks“, kirjutatakse Piiblis ja kristlusest on kantud ka põhimõte, mille alusel Dachau mälestuskabeli õnnistamisel palvetati ühtlasi piinajate eest: „Andestage, kuid ärge unustage“. Tõde Dachau ja teiste Hitleri aegsete KZ laagrite kohta on nüüd ammu inimkonnale teada ja äärmiselt tugev trummidekoor ning kõige võimsam kõlakoda hoolitsevad selle eest, et seda kunagi ei unustata. Aga maailmas leidub ka tänapäeval Dachausid, kuhu ei ole jõudnud vabastav tõde ja kus oma tõekspidamiste tõttu vangistatud ootavad vabanemist niisamasuguse desperaatsusega nagu oodati omal ajal Dachaus ameeriklaste tulekut. Ja me lahkume lootuses, et neidki ei unustata.

ILMAR KÜLVET

(Järgneb)

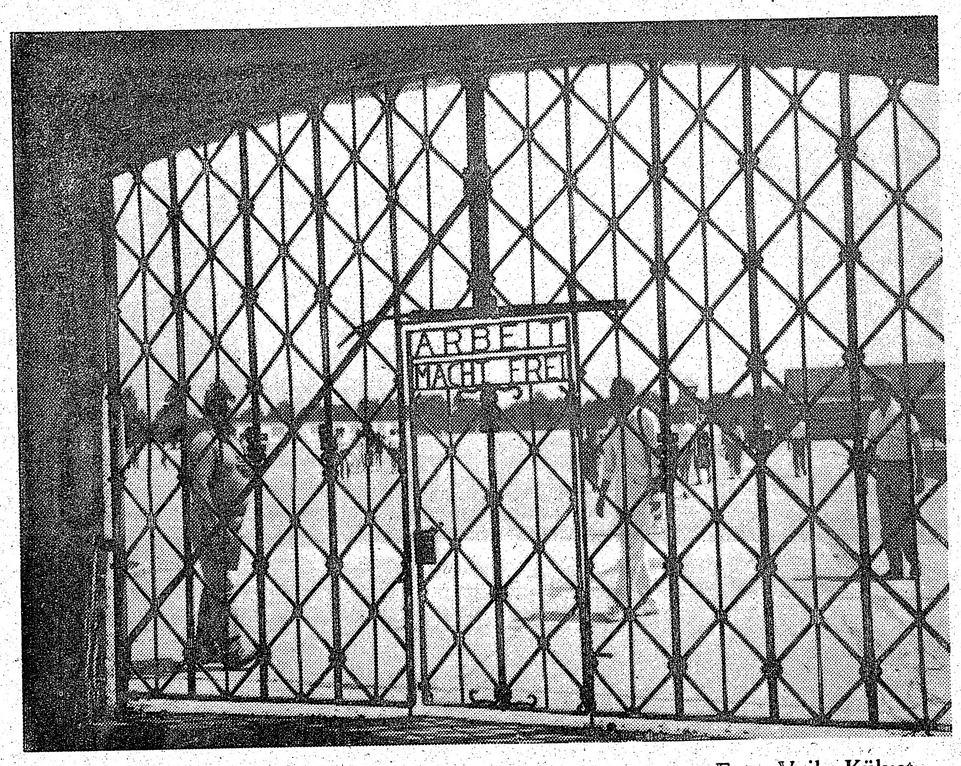

Kunagise laagri peavärav iroonilise sildiga. Foto: Vaike Külvet

Saksamaal paljastati kolonelist spioon

Lääne-Saksamaal hüppas mõni aeg tagasi ära üks ida-riikide veoauto juht, paludes poliitilise põgenikuna asüüli. Tema poolt esitatud dokumente kontrollides avastati, et tegemist on ühe Varssavi-pakti maa soomusjõudude üksuse koloneliga. Saksa salajases dokumentatsioonis on see täiel määral tõestatud.

Mees oli saadetud ilmselt tutvuma ja isegi võibolla kaardistama teid, nende tugevust raskete masinate liikumiseks ja kogemusi saama orienteerumiseks. Kui üks juht on oma veomasinaga küllalt juba „kauba transportinud“, vahetatakse ta välja teise mehe vastu, kes omakorda hakkab Saksamaal liiklemiseks kogemusi koguma.

VES

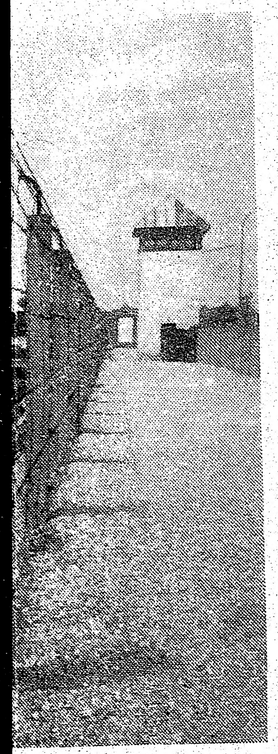

nüüd kõrgpingevool
kunagisi õudsusi.

oriumi kohal ei mõju seetõttu et-
heidetena, ega tekita süütunnet.
e kõik läheb okupatsioonivõi-
ude kontosse.

Dachaus on säilinud ka raudne
avärav, mille varbadel kuulutak-
se iroonilise häbematusega:
Arbeit Macht Frei" — Töö teeb
baks, kuigi kõige kohasemad
huks sõnad Dante „Jumalikust
õmöödiast": „Need, kes te siit
senete, loobuge igasugustest
otustest".

„Ainult tõde teeb meid
abaks", kirjutatakse Piiblis ja
ristlusest on kantud ka põhimõte.
ille alusel Dachau mälestuska-
eli õnnistamisel palvetati ühtlasi
iinajate eest: „Andestage, kuid
rge unustage". Tõde Dachau ja
iiste Hitleri aegseie KZ laagrite
ohta on nüüd ammu inimkonnale
ada ja äärmiselt tugev trummi-
ekoor ning kõige võimsam kõla-
oda hoolitsevad selle eest, et se-
a kunagi ei unustata. Aga maail-
nas leidub ka tänapäeval Dachau-
id, kuhu ei ole jõudnud vabastav
õde ja kus oma tõekspidamiste
õttu vangistatud ootavad vabane-
nist niisamasuguse desperaatsu-
ega nagu oodati omal ajal Dac-
aus ameeriklaste tulekut. Ja me
ahkume lootuses, et neidki ei
nustata.

ILMAR KÜLVET

(Järgneb)

Saksamaal paljastati kolonelist spioon

Lääne-Saksamaal hüppas mõni
eg tagasi ära üks ida-riikide veo-
uto juht, paludes poliitilise
õgenikuna asüüli. Tema poolt
sitatud dokumente kontrollides
vastati, et tegemist on ühe Vars-
avi-pakti maa soomusjõudude
ksuse koloneliga. Saksa salajases
okumentatsioonis on see täiel
nääral tõestatud.

Mees oli saadetud ilmselt tutvu-
na ja isegi võibolla kaardistama
id, nende tugevust raskete masi-
ate liikumiseks ja kogemusi saa-
na orienteerumiseks. Kui üks juht
n oma veomasinaga küllalt juba
kauba transportinud", vaheta-
akse ta välja teise mehe vastu,
es omakorda hakkab Saksamaal
iiklemiseks kogemusi koguma.

VES

Arvutite nappus takistab õpilasi

Ka Eestis tuntakse suurt huvi arvutite vastu. Paljud tahavad tutvuda uute tööriistadega. Kuid arvutite nappus takistab noorte huviliste väljaõpetamist. Seepärast on vajalik leida noori, kes on eriti andekad sellel alal. Veebruaris loodi Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI) juurde raalihuviliste õpilasring, mis koosneb noortest, kes hiljem seda ainet tõsiselt tahavad õppima hakata.

Eesti kompartei häälekandja „Rahva Hääl" kirjutas 8. juulil probleemist muuseas:

„Informaatika õpetamine keskkoolis vajab ASJATUNDLIKKU ÕPETAMIST JA NÜÜDISAEGSET TEHNILIST BAASI. Kui kaugel me sellest veel oleme?"

TPI elektronarvutite kateedri juhataja dotsent Adres Keevallik:

„Meie vabariigis toodetakse kolme tüüpi kooliarvuteid: „Juku", „Endel" ja Tartu". Kõik need on heatasemelised, kuid ükski neist pole veel seeriatootmises. Napib elemente, millest arvuti kokku panna.

(. . .)

Aga õpilaste huvi on üles köetud: kui ajalehtedes ilmus kuulutus TPI elektronarvutite kateedri juurde loodavast õpilasringist raalihuvilistele tuldi meile mitte ainult Tallinnast, vaid ka Pärnust, Rakverest, Kohilast, Valgast. Kokku 90 ümber, neist paarkümmend tüdrukut."

Paljud neist õpilastest polnud varem oma silmaga mingit arvutit üldse näinudki. Moodustati kaks eri gruppi: algajad ja juba edasijõudnud. Praegu õpetatakse õpilastele üks õhtu nädalas teooriat koos praktiliste harjutustega ja laupäeviti on praktilised harjutused. Edaspidi kavatsetakse üle minna kohtumistele kord nädalas. Õpilasringi tegevus kestab kolm aastat.

EPL

PRAEGUNE KÄRDLA. Uusehitus "Kauplus Hiiu".

Kohv kadunud

Eestis otsitakse kaotsi läinud kohvikoguseid

Tallinnas on parteileht „Rahva Hääl" saanud lugejailt kirju, kus kurdetakse, et kohvi pole saadaval. Kuigi ENSV kaubandusminister Toomas Teras selgitas küsimust poliitpäeval ja rääkis rekordilisest kohvimüügist, siis on tõsiasjaks olnud olukord, kus enam ammugi pole elanikud kohvi saanud, ainult restoranidele on seda antud ettenähtud ulatuses.

Ajalehe reporter hakkas ise uurima, kus see kohvi peaks olema seisma jäänud, millest T. Teras rääkis. Ta pöördus Tallinna I Toidukaubastu poole, seal öeldi, et „arusaamatu kohvi buum kestab veel ikka". Kui poodi viiakse kohvi, on kohe saba ukse taga. Ostjate rahuldamiseks saatis kaubastu baasi kümme veokit kohvi järele ja arvati, et see suudab ostjate vajadusi rahuldada. Aga ei öeldud, kas autod koormatega tagasi tulid.

Eesti poodidesse jõuab kohv Eesti Vabariiklikust Bakaalkaupade Hulgikaubanduse kontorist. Selle juhataja Andres Loo selgitas ajakirjanikule: „Kohvi puudust meil pole mingisugust. Seda veetakse kauplustesse pidevalt. Mul on öelda arvud, mis iseloomustavad mullust ja tänavust oktoobrikuu kohvi tarbimist Tallinnas. 1985. a. veeti meilt 14,4 tonni kohvi, tänavu oktoobris 34,7 t. Jääb mõistmatuks miks seda korraga nii palju kokku ostetakse, et poodides ikka ei jätku. Kui tavaliselt on meil laos kohvi 50—60 tonni varuks, siis praegu on 114 tonni. Autod veavad seda laiali iga päev ja juurde saame ka pidevalt."

I Toidukaubastu oli oma oktoobrikuu fondi juba oktoobri eelviimaseks nädalaks 400 kg võrra ületanud. Hakati kauplustesse vedama novembrikuuks arvestatud kohvi, sest punaste oktoobripühade ajal ei tohi selles osas häireid esineda, pealegi kui alkohoolsed joogid on nagunii piiratud.

Ajakirjanik järeldab eelmise põhjal, et kohvipuudust ei tohiks kuskil olla. Ta helistas siiski mõnda poodi järeleküsimiseks, saades aga erinevaid vastuseid.

„Õismäe 2" juhataja Vambola Toome vastas: „Meil ei ole praegu kohvi müügil. Seda pole me saanud kogu oktoobrikuu jooksul."

Kauplusest „Sakala" öeldi, et just praegu läks paarsada väikest pakki müügile, mida jätkub paariks tunniks. Enne seda saadi kohvi viimati 20. oktoobril.

Kauplusest „Tõnismäe" müüdi kohvi paar tundi 20. oktoobril, seega üheksa päeva tagasi.

Ajakirjanik esitas Toomas Terasele küsimuse: „Tundub, et kohvi müümisel pole asjad veel paigas. Kus see kohv siis ikkagi on, seltsimees Toomas Teras?" (RH, 30. okt.).

Toomas Teras annabki selletuse, et „tegelikult ei ole ta kadunud kuskile. Et asja lähemalt selgitada peame ajas mõned aastad tagasi minema. Kohvi müümine meie vabariigis on pidevalt suurenenud. 1981. aastal müüsime 921 tonni, 1985. a. juba 1485 t. kohviuba. Ja nüüd hakkavad segased seigad. Tänavuseks aastaks eraldati meile 1500 tonni kohvi, esimeseks poolaastaks 810, teisek 690 tonni. Esimesel poolaastal osteti ära vaid 635 (mullu esimesel poolaastal 766) tonni. Sellest johtuvalt vähendati meie teise poolaasta fonde kokku 190 tonni võrra. Kolmandas kvartalis 45, neljandas 145. Kolmandaks kvartaliks suunasime eelneva perioodi jääkidest müügile täiendavalt 100 tonni kohvi ja kõik 400 tonni on ära müüdud.

8. oktoobril taastati kogu esialgne teise poolaasta kohvifond, teiste sõnadega anti 190 tonni tagasi. Nii on meil neljandas kvartalis 390 tonni kohvi müüa. Tänavuse teise poolaasta koguseks teeb see kokku 790 tonni ehk sada tonni rohkem kui 1985. aasta teisel poolel. Kui see kõik ära ostetakse, püstitame uue kohvimüügi poolaastarekordi meie vabariigis."

Andes sellise küllusliku pildi elanikkonna varustamisest leidis ta lõpuks lahendava seletuse: „Pean arvama, et müügilt puuduv kohv on nende kappides, kes seda poolaasta alguses kokku ostsid."

Kodumaa uudised

„Rahva Hääles" kurdab Eesti NSV Siseministeeriumi kriminaaljälituse valitsuse osakonnaülem polkovnik Harry Liivamägi, et „inimeste suure melepaha ja nördimuse on meie vabariigis viimastel aastatel esile kutsunud korterivargused. Kuigi kriminaaljälituse töötajad teevad korterivaraste tabamisel rasket, tänuväärset ja ka tulemusrikast tööd, ei ole need kuriteod sugugi likvideritud."

Ta leiab, et „korterivargus on kodanike vara röövimise kõige ohtlikumaid liike. 1983. a. 3. juunist alates loetakse eluruumi tungimist varguse süüd raskendavaks asjaoluks ja selle eest nähakse ette vabadusekaotus kahest kuni seitsme aastani koos vara täieliku või osalise konfiskeerimisega".

Eriti nüüd, kui uute elamurajoonide tõttu on (venelased) „hakanud elama paremini, mugavamini, kultuursemalt, jõukamalt" on samaaegselt ka korterivargused suurenenud. Uurimisel on koguni selgunud, et vargad ei sõida kuriteo sooritamiseks kusagilt sadade km kauguselt, vaid elavad enamasti sealsamas kandis või isegi majas, vahel kõrvalmajas. Kuritegude sooritajate hulgas on viimasel ajal järjest rohkem alaealisi ja noori kelles „ei ole juurdunud harjumus ausalt töötada, kes kuritarvitavad alkhoolseid jooke, on priileivasöödjad, sageli juba kohtu poolt karistatud".

Alaealistest, koolilastest koosnevad grupid töötavat lähedasis majades. Asja tegevat kergemaks, et inimesed hoiavad võtmeid mati all või mõnes käepärases kohas, mis pole sissetungijaile tundmata. Aga vist on nõukogude lukud nii sarnased, et poisid valevõtmetega kergesti pidavat sisse pääsema.

☆

Nüüd kui alkoholismi vastu võitlemine on võtnud eriti ulatuslikud mõõtmed, vaadeldakse igakülgselt joomarlust ja selle ees- ja järelnähteid. Eesnähteks on viinalembelisus, taganähteks alkoholi jäägi nähu võrdsustamine joobega.

Võitlus viinalembeliste meestega käivat pidevalt. Neid kontrollitakse enne abjektile väljasõitu (lugu on autojuhtidest), siis on meditsiiniline kontroll päeva ajal teel, aga samuti baasi saabumisel. Leiduvat kahjuks vel selliseid mehi, kes ei kannata paarkümmend minutit oodata, et pärast auto garaazhi paigutamist õlut juua. Juba tööl olles kummutatakse kesvumärjukese pudel ja pahandus ongi käes.

Uue seaduse tutvustamisel jäi probleemiks pohmelus, kuidas seda tõlgitseda. Kas hommikusel meditsiinilisel kontrollimisel avastatud alkoholi jääknähtudega autojuht lugeda joobnud inimeseks või mitte? Selliseid mehi rooli taha ei lubata ja seega liinile nad sõita ei saa. Mitmel pool arvati, et alkoholi jääknähtudega mees on haige mees ja teda distsiplinaarkorras karistada ei tohi. Ometi oldi seisukohal, et hommikul pohmeluses tööle tulija on järelikult joobetunnustega, mis on siiski karistamist väärt.

Laudkonnavestlusel lepiti kokku, et alkoholi jääknähtudega autojuhti rooli ei lubata, kuna on tegu taht'iku, võib isegi öelda ettekavatsetud tööseisakuga, mis järelikult peab kuuluma karistamisele.

Üheks mooduseks alkoholi tarvitamisest võõrutamiseks on mõjutamine, et joodikud peaksid hakkama häbi tundma. Sellepärast on igas majandis kõige silmatorkavamas kohas teadetetahvel, kus iga joodiku, olgu ta autojuht või jalakäija, eksimus avalikuks tehakse. Kui häbistamine ei aita, hakatakse üldsuse poolt mõjustatama ja hukka mõistma.

Viinamarjade uputus Eestis

Septembri lõpunädalal kuulutas ETKVL (endine Eesti Tarvitajate Keskühisus), et nad ostavad piiramata ulatuses standartset kvaliteetset toidukartulit, makstes kuni 20 kop. kilost. Samal nädalal aga kuulutas Ühistöö nimeline ettevõte, et nad ènam ei võta vastu kartulit, kuna septembrikuu laadimisplaan on täis ja elanikkonnalt hakatakse kartuleid kokku ostma pärast 1. okt. Inimesed olid oma kartulitega müügisabades ja vandusid tulist kurja varumispunktide bürokraatluse pärast, pealegi kui samal ajal kuulutati kartulite vastuvõtmisest.

Üheks ostu seismapaneku põhjuseks oli, et tänavune kartulisaak oli Eestis erakordselt hea, mistõttu müüjaid palju. Kartulit aga saadavat osta niipalju kui õnnestub neid raudteega ära saata (!). Vagunite saamine olevat täiesti juhuslik; nii ei saadud 27. —30. septembri vahel ühtki vagunit. Oma laod aga mahutavat vaid 300 tonni.

Kui ETKVL uuris miks vaguneid ei saada, siis selgus, et vagunid olid oodanud tühjakslaadimist. Septembri teisel nädalal hakkasid nimelt Eestisse tulema terved rongitäied viinamarjade, melonite, arbuuside ja muu lõunamaise kraamiga. Aianduskoondis ei saanud nii suurte koguste väljalaadimisega hakkama.

Juba juulikuul oli selgunud, et lõunapoolseist liiduvabariikidest tuleb vastu võtta neli korda suurem kogus, 8000 tonni viinamarju. Ühe kuuga ei jõutud selle vastuvõttu organiseerida, mistõttu ei jõutud neid maha laadida. Viinamarju said täis kõik laod, seda viidi majandite ladudesse, Tartu, Valga ja Rõngu konservitehasesse, kus hakati sellest mahla tegema, kusjuures eesti õunad jäid teisejärguliseks. Porgand, sibul ja muud juurviljad riknesid sest laoruumides polnud ruumi. Ootamatult suur viinamarjakogus sundis nuputama, kust saada autosid selle poodidesse vedamiseks ja kuidas organiseerida uusi müügipaiku. Tallinna Raekoja platsil korraldati hädavahendina suurmüük.

Viinamarju müüdi lausa iga nurga peal, magusamat kohe söömiseks, hapumat ja tunduvalt odavamat mahla tegemiseks. Marju võis isegi lasta kauplusest koju tellida ja maapoodideski oli seda müügil.

Olevat arvata, et järgmisel aastal saadakse sama kogus viinamarju, sest veinitegemist olevat karskuse eesmärgil kõvasti vähendatud.

Head sõpra ja rühmakaaslast

Edgar Kurgpõld'u

surnud 27. detsembril 1986 Los Angeleses

mälestavad
endised Kalevi meesvõimlejad

HARALD SEREN — KALEV LIBLIK
HERNI METSALO — JULIUS PAJU
OSVALD TUULAS — HILLAR PAJU Los Angeleses
MART LEPIK — HELDUR ALLE Vancouveris
ÜLO VASTOPÄ — ÜLO LIIK

Kallist abikaasat, ema ja vanaema

Helmi Tamm'e

mälestavad sügavas leinas

abikaasa EDGAR
tütar MERIKE perekonnaga
tütar INGE perekonnaga

Järjekordne...

(Algus lk. 1)

marksistlike valitsustega riigid Kanadast vajavad. Arvatavast tublisti, sest LAV-l on 100.000 meheline sõjavägi ja vähemasti 300.000 meheline treenitud reservarmee — nende likvideerimiseks on tublisti musti sõdureid tarvis ja nende sõdurite väljaõpe ning varustus maksab raha — mille arvatavasti USA ja Kanada kinni maksavad. Relvad annab N. Liit kindlasti muidu, või ehk pikaajalise võla peale.

Vahepeal on Kanada konservatiivse partei juhtkond veel teisigi pahandusi — Riigiminister Roch LaSalle (jälle Quebec'ist) tõi oma büroosse sisse vähemasti kolm kriminaalse minevikuga tegelast, kellest ta nüüd kordamööda lahti püüab saada. Ta ütleb kaeblikult, et RCMP ei olevat talle meeste kriminaalsest minevikust teatanud. RCMP vastab, et LaSalle ei olevat küsinud. Uudistebürood on avastanud, et üks neist endistest kurjategijaist on LaSalle vana sõber ja tuttav, kelle minevik tal hästi teada oleks pidanud olema.

Samal ajal päritakse parlamendis aru nüüd juba ammu surnud endise Kanada diplomaadi Herbert Normani kohta. Norman tappis end 1957. aastal Kairos, kui CIA avalikuks tegi, et ta oli kauaegne kommunistliku partei liige. Tookordne Kanada peaminister, liberaal Lester Pearson, eitas seda ja ütles, et tema võib Herberti eest „oma käe tulle panna." Herbert olevat süütult CIA poolt surma aetud. Nüüd ilmus Toronto ülikooli professori James Barros'e raamat „No sense of evil" (Ei tuntud kurjust), mis kinnitab, et Norman oli selle kurikuulsa „Cambridge spioonigrupi" liige, kuhu kuulusid Burgess, McLean, Kim Philby ja ka hilisem kuninganna kunstihindaja Sir Anthony Blunt. Ning ta tsiteerib end ise üles andnud endise kommunisti ja spiooni Elizabeth Bentley ülestunnistusi USA-s, kes kinnitas et Pearson ise andis sala-andmeid Nõukogude Liidule.

Nüüd nõudis konservatiivne parlamendilige Alex Kindy pärast mitmenädalast ootamist, et praegune politseiminister (Solicitor-General) ta kirjalikele küsimustele selle afääri kohta vastust annaks. Kindy'le vastati, et praegune valitsus" ei eita neid süüdistusi, kuid ei kinnita ka nende tõepärasust." Kindy nimetas seda, omaenda parteijuhatuse vastust „väga ebarahuldavaks," ja lisas et ta on „väga pettunud."

Ka selle afääri selgitamiseks võidaks nõuda Kuninglikku Komisjoni. Kuid opositsioon — see tähendab, liberaalid ja sotsialistid — ei näi selle vastu huvi tundvat. Kas riiklik julgeolek ei ole vähemalt sama tähtis kui altkäemaksu-võtmine ja maatüki hinna kolmekordseks ajamine? Nähtavasti mitte.

Andre Bissonnette ja ta naine Anita LaFlamme einetamas

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 1. veebr. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Pärast jumalateenistust koguduse täiskogu koosolek.

Pühapäeval, 8. veebr. kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS ja uue nõukogu ametisse õnnistamine.

Pühapäeval, 15. veebr. kell 11 homm. KONTSERT-JUMALATEENISTUS. Laulab segakoor Leelo Eerik Purje juhatusel.

Pühapäevakool iga jumalateenistuse ajal. Leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Koguduse segakoori harjutused igal esmaspäeval kell 6.30 õ.

Õpetaja kõnetunnid teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 2—8 õhtul.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. kuni kella 4 p.l.

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Kõigidel aegadel sõdades isamaa eest langenute MÄLESTUSJUMALATEENISTUS pühapäeval, 1. veebr. kell 11 homm. Jutlustab õp. O. Puhm, teenib õp. Heinsoo. Laulab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel. Kaastegevad Soomepoiste Klubi ja Toronto Eesti Võitlejate Ühing.

Pühapäevakool ja leeritund.

Järgneb isamaaline pärastlõuna all seltskondlikes ruumes. Kohvilaud naisringi korraldusel. Kõik teretulnud.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 8. veebr. kell 11 homm. Teenib õp. E. Heinsoo. Pärast jumalateenistust kirikus piiblitund, peab õp. E. Heinsoo.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: Õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kl. 9.30—12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8. Õp. E. Heinsoo: esmaspäeviti, teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 10 h. —4 p.l.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 31. jaan. kell 6 õ. KOGUDUSE AASTAPEAKOOSOLEK.

Pühapäeval, 1. veebr. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Laulab koor Ülo Lindströmi juhatusel. Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid. Lastekirik.

Teisipäeval, 3. veebr. kell 11 homm. pensionäride ja vabade PALVEKOOSOLEK.

Kolmapäeval, 4. veebr. kell 11 homm. PALVEKOOSOLEK.

OTTAWA EESTI EV.LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS

Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal.
Õp. O. Gnadenteich

JUMALATEENISTUS on laupäeval, 31. jaan. kell 3 p.l. millele järgneb koguduse täiskogu koosolek.

Leeriõpetus on enne jumalateenistust kell 12.30.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

Jaan Andreller
10. Parkland Rd.
Scarborough, Ont. M1N 1Y5
Tel. 699-6137

„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval
kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Laupäeval, 31. jaan. kell 6 õ. koguduse aastapeakoosolek.

Pühapäeval, 1. veebr. kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele.

Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, segakoor. Issanda surma mälestamine.

Kell 6 õ. kõneleb J. Andreller, solist H. Piil.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 1. veebr. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Jumalateenistusele järgneb koguduse juhatuse koosolek.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa
jaam on kiriku kõrval).

Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.

Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 1. veebr. kell 1.30 millele järgneb koguduse täiskogu koosolek.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Teisipäeval, 27. jaan. kell 11 homm. PALVUS.

Kolmapäeval, 28. jaan. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühapäeval, 1. veebr kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

PIIBLINÄDAL KARIIBI MEREL
Reisijuht — õpetaja THOMAS VAGA
Tasuta lennureis Kanadast Miamisse, kust algab 7-päevane laevasõit, mis lõpeb jällegi Miamis.
Reisist huvitatuil võtta ühendust õp. T. VAGAGA, tel. (604) 263-4527
Reis juulis Skandinaaviasse, septembris Hispaaniasse.
Reisijuht — AIRI VAGA. Reisi kestvus umbes 2 nädalat.
Tel. sama, mis eelmainitud. Aadress: 6915 Oak St. Vancouver, B.C. V6P 3Z7

PROVIDENT REALTY LTD.
656-0011
REALTOR
695 ST. CLAIR AVENUE WEST, TORONTO, ONTARIO M6C 1B2
Kinnisvaravahendusfirma
Esindaja
Tiina (Nortmaa) Martjak
Tel. kodus 653-0599

Nr. 7

Jeesus ütles temale:
„Mina olen ülestõusmine
kes minusse usub, see pea
ehk tema küll sureb."
Joh. 11:2

ARMAST ISA, VANA

An

Mälestame leinas

A

Armast ema

Anete

sündinud 6
surnud 8. j

SURMA LÄBI LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA
JA MEIE KALLIS ISA

Walter Jääger

Sündinud 10. septembril 1904 Hiiumaal
Surnud 29. detsembril 1986 Vancouveris

Jeesus üties temale:
„Mina olen ülestõusmine ja elu;
kes minusse usub, see peab elama,
ehk tema küll sureb."
Joh. 11:25

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa ELISE
lapsed: WALTER perega
HELDUR perega
IVO perega
PETER perega
ja vend Erich perega Kodu-Eestis

ARMAST ISA, VANAISA JA VANAVANAISA

Andres Koplimäe'd

sündinud 17. juunil 1890 Torgus
surnud 16. jaanuaril 1987 Kuressaares

mälestavad sügavas leinas

ELLA pojaga Rootsis
ELMAR perega New Yorgis
MEINHARD perega Kodu-Eestis
KALEV perega Kodu-Eestis
JOHANNES perega Torontos

Mälestame leinas

Ants Kippar'i

GERDA
AIDA
HILJA

Armast ema

Anete Kajandi't

sündinud 6. juunil 1894 Mäekülas
surnud 8. jaanuaril 1987 Tallinnas

mälestab leinas

ANTS KAJANDI abikaasaga

Avaldame sügavat kaastunnet proua
ANETTE RUMP'ile tema abikaasa

Jüri Rump'i

kaotuse puhul

VANA ANDRESE KOGUDUSE
KÄSITÖÖRING

Armast

Amanda Matiisen'i

mälestavad kurbuses

MARY MURU ja
LAPSED perekondadega

Oma armast vennanaist

Vally Toomsalu't

sündinud 18. märtsil 1906 Kuressaares
surnud 30. detsembril 1986 Rootsis

mälestab kurbuses

MAGDA KURG perekonnaga

Leinateateid

Stokholmis suri 3. detsembril Meeri Mamberg, sündinud 5. aprillil 1914.

Rootsis suri Emmeliine Olsson, neiuna Pranno.

Rootsis Eskilstunas suri 11. detsembril Elfriede Jaanberg, sündinud 4. juulil 1906 Eestis.

USA-s Springfieldis suri 25. novembril Helmi Harju, neiuna Kärsna, sündinud 17. mail 1905 Krabi vallas.

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—
USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—
Aadressi muudatus $1.—. Uksiknumbri hind 70 centi
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 27. jaanuaril 1987 — Tuesday, January 27, 1987

Ristsõna nr. 1335

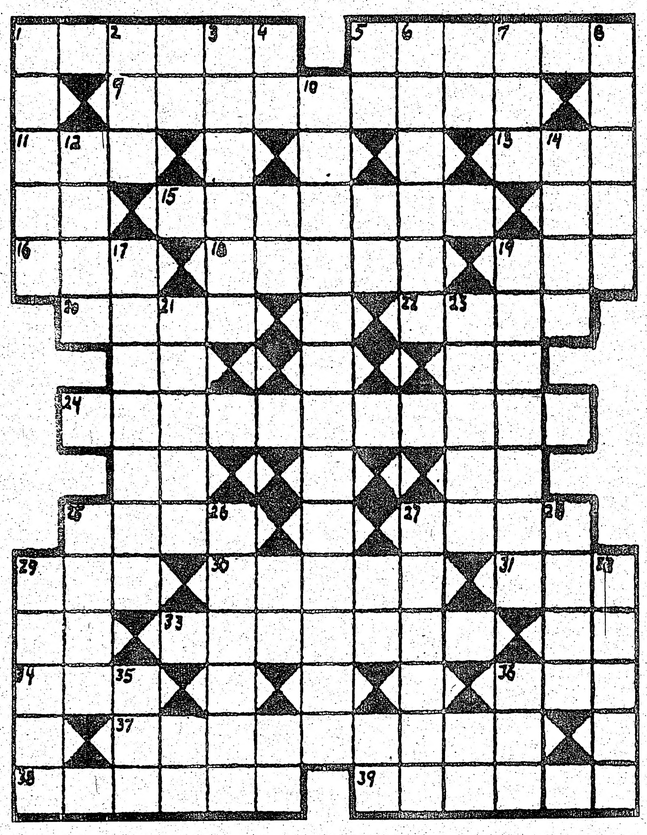

PÕIKREAD: 1. Proteiinirikas toit, 6. Vana mees, 9. Ei-vanemas eesti keeles, 12. Film Elisabeth Bergneriga, 15. Mitte vana, 16. Tema, 17. Michelangelo kuulus skulptuur, 18. Tegalane ühes populaarses sõjaromaanis, 20. Jõgi Lätis, 21. Lunastama, päästma — inglise keeles, 22. Titaani keemil. sümbol, 23. Avalik ülistamine, jumalustamine, 25. Noot, 27. Kirjanik Kalmuse eesnimi, 29. Kolmest koosnev, 30. Esimene sõna paljudes muinasjuttudes, 33. O. Lutsu teos, 37. Kõrbesaar, 39. Artikkel prantsuse keeles, 40. Kaksikkonsonant, 41. Alasti keha kunstis, 43. Põhikiri, määrus, 46. Sina — ühes võõrkeeles, 47. Euroopa pikemaid jõgesid, 48. Kuusirbi! . . — K. E. Söödi luuletuskogu, 49. Sada — vene keeles, 51. Mehenime lühend, 52. Äsja auhinnatud eesti kirjanik, 54. Teie, 56. Mehenimi, 57. Piirkond, vöönd, 60. . . . koda — osa Inglise parlamendist, 61. Lapse imetaja, 62. Järele aimama, matkima, 64. Lai värviline pael vormipükste küljeõmblusel, 65. Raudteejaam.

PÜSTREAD: 1. Jalaväerelv, 2. Paluvad härdalt, 3. Järgnevad kavas olevatele numbritele kontserdil, 4. Naisenimi, 5. Lähe, 6. Seinakate, 7. Koht, paik, 8. Minu, 9. Riist nurkade mõõtmiseks, 10. Olete sunnitud, 11. Kuulus prantsuse maalikunstnik (1869—1954), 13. Nimekas ameerika filmilavastaja, 14. Emane lammas, käändes, 17a. Jõgi Tartumaal, 24. Oigamine, 28. Nõndanimetatud — lühend, 31. Kont, 32. Algama, 34. Kaunima, nägusama, 35. Pühapilt, 36. Esimese Moosese raamatu nimetus võõrkeeltes, 37. Tükid tervest, 38. Vedelikunõu, 42. Produtseerima, 44. Tema, 45. Sina — prantsuse keeles, 48. . . . vale — Pedro Krusteni teos, 50. Lehtpuu, 53. Puusärk, 55. Ühel lapsevanemal, 58. Org. Todt — lühend, 59. Vorm sõnast needma, 63. Eesti Vabariik — lühend.

RISTSÕNA NR. 1334
LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Russow, 6. Caesar, 10. Bizet, 11. Kontor, 12. Kollom, 13. Ekstaas, 14. Olak, 16. Tase, 18. Rosa, 19. Ennustus, 22. Urve, 24. Canossa, 25. Iirimaa, 27. Bonn, 29. Peremees, 32. Eros, 35. Aval, 36. Nudi, 37. Molekul, 39. Timpan, 40. Sõrmes, 41. Surev, 42. Latvia, 43. Diivan.

PÜSTREAD: 1. Rektor, 2. Sangar, 3. Oboe, 4. Wirkhaus, 5. Veetlev, 7. Amos, 8. Soldat, 9. Ramses, 12. Karn, 15. Kolonel, 16. Tseilon, 17. Sudak, 20. Nein, 21. Valev, 23. Rabe, 26. Inetused, 28. Ostetud, 29. Pastal, 30. Raamot, 31. Egon, 33. Surmav, 34. Wilson, 37. Mali, 38. Lõvi.

Sündmuste kalender

◦ *Pühapäeval, 1. veebr. kell 15.00 Eesti Majas Tartlaste Seltsi „Vastlapäeva koosviibimine".*

◦ *Pühapäeval, 1. veebruaril, kell 11 homm. Peetri kirikus Mälestusjumalateenistus sõdades langenuile.*

◦ *Laupäeval, 7. veebr. Kell 6 õ. Eesti Majas Saarlaste Ühingu Küünlapäeva Pidu.*

◦ *Pühapäeval, 8. veebr. kell 3 p.l. Eesti Majas Maakondliku Esinduskogu loeng „Eesti Rahvustoidud." Lektor Hilja Jukkum.*

◦ *Laupäeval, 14. veebruaril, kell 8 õ. „Baltic Bash for Afgan Aid", Poola Majas, 206 Beverly St.*

◦ *Laupäeval, 14. veebruaril, kell 7 õ. Eesti Majas T. E. Meeskoori pidu.*

◦ *Laupäeval, 28. veebruaril kell 7.30 õ. Minkler Auditooriumis T.E.R.R. „Kungla" lavastus „Kas oled näinud?"*

VALVEARST NÄDALALÕPUL

31. jaan. ja 1. veebr.
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

7. ja 8. veebr.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

14. ja 15. veebr.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

wintario

Date: Thursday, January 22, 1987

$200,000 GRAND PRIZE

GRAND PRIZE BONUS SYMBOL □ NO. OF PRIZES
1 0 7 3 3 4 $200,000
3600 1 0 7 – – – $10
360 1 0 7 3 – – $100
36 1 0 7 3 3 – $1000
3 1 0 7 3 3 4 $100,000
36 – 0 7 3 3 4 $1000
360 – – 7 3 3 4 $100
3600 – – – 3 3 4 $10

$1,000 PRIZES
2 5 8 1 1
2 WAYS TO WIN
2 5 8 1 1 –
– 2 5 8 1 1
80 $1000 PRIZES

$100 PRIZES
1 4 3 6
3 WAYS TO WIN
1 4 3 6 – –
– 1 4 3 6 –
– – 1 4 3 6
1200 $100 PRIZES

$10 PRIZES
5 9 0
4 WAYS TO WIN
5 9 0 – – –
– 5 9 0 – –
– – 5 9 0 –
– – – 5 9 0
16,000 $10 PRIZES

WIN'FALL PRIZES
9 4
5 WAYS TO WIN
9 4 – – – –
– 9 4 – – –
– – 9 4 – –
– – – 9 4 –
– – – – 9 4
200,000 Win fall PRIZES of 5 free tickets

Tähelepanuks kalameestele

Ontario Loodusvarade Ministeerium (Ministry of Natural Resources) saadab meile meeldetuletuse, et me oma lugejaile veelkord teataksime: 1. jaanuarist 1987 on igal kalastajal Ontario provintsis tarvis kalapüügiluba (Ontario Resident Sport Fishing Licence) kui ta soovib minna õnge vette kastma. See käib igaühe kohta, kes on täie tervise juures ning vanaduselt 18—64 aasta vahel, mõlemad vanadusemäärad kaasa arvatud. Invaliididel ei ole kalastamisluba vaja.

Loa hinnaks on $10.00 aastas. On võimalik ka osta $5.00 luba, mis kehtib neli teineteisele järgnevat päeva. Lube saab osta rohkem kui 3000-st eraärist, mis sporditarvetega tegelevad, pluss Ministeeriumi kohalikust kontorist. Lubade müügist laekunud summad tahetakse kasutada kalaskasvatuseks, uurimistöödeks kalanduse alal, ja paremate kalavete välja arendamiseks.

N. Liit katkestas raadiosaadete segamise

LONDON (AP) — Inglise riiklik raadio (BBC) teatas, et N. Liit on lõpetanud BBC venekeelsete saadete segamise esimest korda pärast 1980-ndat aastat. BBC annab edasi venekeelseid saateid 6,5 tundi päevas vähemalt kuuel erineval lainepikkusel.

Jussi veste

Arstirohud

Kui ma mõni päev enne jõule Toronto Eesti Maja esikus pingil istusin ja oma sõpra ootasin, kes oli läinud Abistamiskomitee ärisse pojale eestikeelset raamatut pühadekingituseks ostma, astusid kaks daami uksest sisse ning istusid vastas-seina ääres olevale pingile. Nende jutt keerles päävalu ümber. Vanem daam rääkis oma loo järgmiselt: „Minul on see päävalu juba terve aasta kestnud, vahest on ta nii hull, et lõikab nagu kreissaega ja paneb pää undama. Arst ütleb, et olevat närvide viga ja kirjutas ka rohud välja, aga need tühjad ei aita suurt midagi, vähe nagu oleks paremaks saanud, aga selle aja järel oleks pidanud närvid juba terved olema. Mina ise arvan, et minul on ikka see v'a migreen, seda arvas ka minu tuttav; tema arvas jah sama ja lubas oma tuttavalt, kelle sõbra tuttav töötavat koos ühe pakistanlannaga sukavabrikus, küsida neid häid pille, milliseid oli tema tuttava sõber sellelt saanud. Ta oli saanudki jah neid mustikavärvi pille, küll olid ikka ägedad pillid olnud; kui ühe alla neelasid siis varsti lõi silmi ees virvendama ja jalad võtsid kohe nõrgaks. Mina ei võinud neid palju tarvitada, sest süda hakkas jampsima, siis andis üks sõbranna mulle valgeid tablette, need olid muidu hääd küll aga kõht ei kannatanud neid rohtusid."

Sõber tuli varsti ärist, ta oli ostnud koguni kaks eestikeelset raamatut. Küsisin: „Kas poiss neid raamatuid ka loeb?" vastas sõber: „Meie majja ei osteta ühtegi eestikeelset raamatut uhkeldamiseks ja teistele näitamiseks, need raamatud loetakse esimesest kuni viimase leheküljeni läbi ja tehakse peale selle sisu kohta arutlus."

Siirdusime siis alla kohvikusse, kus jõime tassi kohvi ja jutlesime kadunud aegadest. Kuna minul oli bussi ärasõiduni üle poole tunni aega, siis istusin edasi ja mõtlesin nende daamide päävalu asja. Mulle meenus üks sellesarnane jutt, mida kuulsin Esimese maailmasõja ajal: Peebutani Juhan õpetas ja noomis Alatare Andrest järgmiselt: „Ma tean, armas Andres, et sa suur retseptide või rohukirjade armastaja oled, sest hiljuti, kui su v'a teisel poolel kõva päävalu oli, siis tõid sa naabri naiselt retsepti, mida tohter sellele viie aasta eest ristluuvalu vastu oli kirjutanud ja lasksid selle järgi apteegis rohu valmistada. Muidugi hakkas Maali pää ristluuvalu rohtu sissevõttes veel hullemalt huugama, aga sina jäid oma arvamuse juurde kindlaks, et rohi, mis naabri naise ristluuvalu ara kaotas, ka päävalu vastu peab aitama. Retsept on hää ja üle hääde retseptide ei käi siin ilmas midagi muud! arvad sa.

Just niisamuti, nagu oma teise-poole päävalu puhul, teed sa ka loomade haiguste ajal. Jääb sul mõni pudulojus haigeks, siis jooksed kohe kûlasse kuulama, kas kellelgi hääd retsepti juhtuks olema. Tõistre Tõnis on v'a lahke mees ja annab sulle oma kõige parema retsepti, mida ta loomaarstilt puuslaki vastu saanud. Sa tood selle kuulsa retsepti järgi apteegist rohu välja ja annad loomale, kes luutõves maas lamab, sisse ja õnn sulle, kui Punnik selle järel kõrvu jäädavalt pää alla ei pane ega haigeid koibi viimast korda välja ei siruta! Nii suur on sinu usk hääde retseptide sisse, et sul meeldegi ei tule ka selle pääle mõtelda, et iga haigus isesugust rohtu nõuab. Muud kui tuuseldad aga pimepäi edasi."

Jah, igale haigusele olgu ikka oma rohi, kas siis inimesele või loomale, arvan ka mina.

KAMMERI JUSS

Kanada võitluslennukid õhuruumi kaitsel

Kanada Kaitseministeeriumi teatel tabasid kaks uut Kanada Kaitsejõudude CF 18 tüüpi hävituslennukit Nõukogude pommilennukeid Kanada õhuruumi piire rikkumas. Need kaks Tupolev 95 tüüpi, NATO jõudude poolt „Karuks" nimetatud pommilennukit tulid 23. detsembril Kanada õhuruumi umbes 160 km St. Johnsist, Newfoundlandi provintsis ida pool. Nad leiti Põhja-Ameerika Õhuruumi Kaitse (NORAD) radari poolt ja neile saadeti Kanada võitluslennukid vastu Bagotville lennuväljalt Quebec'i provintsis, kus asub 425. Taktiline Hävituslennu Eskadrill. Kui Kanada õhujõudude lennukid Nõukogude masinate lähedusse tulid, pöörasid need ümber ja lendasid merele tagasi. See oli juba viies kord 1986. a. jooksul, et Nõukogude lennukid Kanada õhuruumi piire rikuvad.

Paljutõotav sünnikontrolli pill

BOSTON (Reuter) — USA arstiteaduslikud uurijad teatasid, at nad on leiutanud uue raseduse vastase arstimi, mida tuleb võtta vaid kord kuus. Uurijad pole senini märganud mingeid negatiivseid kõrvalmõjusid ja uus arstim „R 486" võivat peatselt asendada hetkel kasutatavaid raseduse kontroll-pille ja vahendeid.